

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра психології

На правах рукопису

БОТНАРЕНКО ВІОЛЕТА СЕРГІЇВНА
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ
ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітня програма Психологія

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня: **бакалавр**

Науковий керівник

Канд..психол.наук, доцент

Панфілова Г.Б.

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол засідання кафедри психології
№ 15 від 15.05.2025
Завідувач кафедри психології
 Людмила ПРИСНЯКОВА
Нормаконтроль Наталія Сергієнко

Дніпро 2025

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра психології
Освітній ступінь бакалавр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології

 Людмила ПРИСНЯКОВА

« 16 » 06 2025 р

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНІ РОБОТУ

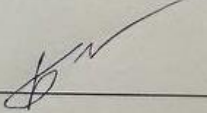
БОТНАРЕНКО ВІОЛЕТА СЕРГІЇВНА

1. Тема роботи «ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ».
 2. Науковий керівник роботи канд..психол.наук, доцент Пафілова Г.Б.
Затверджені наказом вищого навчального закладу від « 10 » 05 2024 р
 3. Строк подання роботи на кафедру 15.06.2025
 4. Мета кваліфікаційної роботи: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості зв'язку особливостей гендерних проявів та установок на успішність сучасних студентів.
- Завдання кваліфікаційної роботи:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів дипломного проекту (роботи)	Примітка
1	Вступ	Жовтень 2024 р	Виконано
2	Розділ 1	Грудень 2024 р	Виконано
3	Розділ 2	Березень 2024 р	Виконано
4	Робота в цілому	Травень 2025 р	Виконано

Науковий керівник ПАНФІЛОВА Г.Б.

Здобувач вищої освіти БОТНАРЕНКО В.С.

АНОТАЦІЯ

Актуальність цього дослідження обумовлена сучасним станом відношень студентства та середовища. Соціальні чинники середовища надають можливість чи формують заборони та перепони для досягнення цілей людей з різними проявами особистості. У цьому плані важливим являється процес та результат формування уявлень про свою успішність студентами. Проблемним питання є співвідношення особистісних рис та високих прагнень до успішності.

Наукові погляди на визначену проблему формувалися в працях С. Рубінштейна, С. Максименко, Т. Конюхової, А. Джексона, А. Хофмана, Т. Титаренко, Г. Андрєєвої, М. Салігмана та ін.

Мета нашого дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості зв'язку особливостей гендерних проявів та установок на успішність сучасних студентів.

Предмет нашого дослідження: закономірності, які пов'язані з особливостями проявів успішності.

Об'єкт нашого дослідження: поведінка та діяльність студентів.

Завдання нашого дослідження:

1. Визначити зміст понять та наукових категорій, які відносяться до вивчаємої тематики шляхом аналізу наукової літератури, порівняння та узагальнення поглядів авторів.

2. Спланувати емпіричне дослідження, підібрати необхідний інструментарій та провести емпіричне дослідження по визначенню гендерних особливостей на вибірці студентів та установок на успішність.

3. Провести дослідження, обробити результати, написати звіт.

Гіпотеза нашого дослідження: сучасні студенти характеризуються високим рівнем зв'язку між особливостями гендерних провів та потягами до успішності.

Методи нашого дослідження:

теоретичні (аналіз поглядів сучасних вчених, які викладені в наукових працях, порівняння та узагальнення наукових поглядів, синтезування та виділення ознак досліджуваних явищ);

емпіричні (методики вивчення особливостей гендеру, методики вивчення нахилів до формування успішності);

математико-статистичні (визначення відносних величин, побудова варіаційного ряду, визначення близькості даних до нормального розподілу за допомогою вирахування коефіцієнтів ексцесу та асиметрії, визначення зв'язку між даними за допомогою вираховування коефіцієнту r_{xy} Пірсона).

Структура роботи: робота має вступ, два розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, джерела наукової літератури, додатки.

ABSTRACT

The **relevance** of this study is due to the current state of relations between students and the environment. Social factors of the environment provide opportunities or form prohibitions and obstacles for achieving the goals of people with different formed manifestations of personality. In this regard, the process and result of the formation of ideas about their success by students is important. The problematic issue is the correlation of personal traits and high aspirations for success.

Scientific views on the specific problem were formed in the works of S. Rubinstein, S. Maksymenko, T. Konyukhova, A. Jackson, A. Hoffman, T. Tytarenko, G. Andreeva, M. Saligman, etc.

The **purpose** of our study: to theoretically substantiate and empirically investigate the features of the relationship between the features of gender manifestations and attitudes towards the success of modern students.

The **subject** of our study: patterns that are associated with the features of the manifestations of success.

The **object** of our study: the behavior and activities of students.

The **objectives** of our research:

1. To determine the content of concepts and scientific categories related to the topic under study by analyzing scientific literature, comparing and generalizing the views of the authors.
2. To plan an empirical study, select the necessary tools and conduct an empirical study to determine gender characteristics in a sample of students and attitudes towards success.
3. To conduct research, process the results, write a report.

The **hypothesis** of our research: modern students are characterized by a high level of connection between the characteristics of gender experiences and tendencies towards success.

The **methods** of our research:

theoretical (analysis of the views of modern scientists, which are set out in scientific works, comparison and generalization of scientific views, synthesis and selection of features of the phenomena under study);

empirical (methods for studying gender characteristics, methods for studying inclinations towards the formation of success);

mathematical and statistical (determination of relative quantities, construction of a variational series, determination of the proximity of data to a normal distribution by calculating the coefficients of kurtosis and skewness, determination of the relationship between data by calculating the Pearson coefficient r_{xy}).

Structure of the work: the work has an introduction, two sections, conclusions to each section, general conclusions, sources of scientific literature, appendices.

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ	12
1.1. Визначення змісту явища «успішність»	12
1.2. Загальна характеристика поняття «гендер» як форми організації уявлень.....	20
1.3. Сучасні погляди на вплив гендерних стереотипів на формування особливостей уявлень студентів про успіх	23
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ	32
2.1. Організація та процедура дослідження особливостей зв'язку гендерних проявів та установок студентів на успішність	32
2.2. Опис вибірки.....	33
2.3. Опис методичного інструментарію	34
2.4. Аналіз результатів дослідження.....	42
Висновки до розділу 2	60
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність цього дослідження обумовлена сучасним станом відношень студентства та середовища. Соціальні чинники середовища надають можливість чи формують заборони та перепони для досягнення цілей людей з різними сформованими проявами особистості. У цьому плані важливим являється процес та результат формування уявлень про свою успішність студентами. Проблемним питання є співвідношення особистісних рис та високих прагнень до успішності.

Наукові погляди на визначену проблему формувалися в працях С. Рубінштейна, С. Максименко, Т. Конюхової, А. Джексона, А. Хофмана, Т. Титаренко, Г. Андреевої, М. Салігмана та ін.

Мета нашого дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості зв'язку особливостей гендерних проявів та установок на успішність сучасних студентів.

Предмет нашого дослідження: закономірності, які пов'язані з особливостями проявів успішності.

Об'єкт нашого дослідження: поведінка та діяльність студентів.

Завдання нашого дослідження:

4. Визначити зміст понять та наукових категорій, які відносяться до вивчаємої тематики шляхом аналізу наукової літератури, порівняння та узагальнення поглядів авторів.

5. Спланувати емпіричне дослідження, підібрати необхідний інструментарій та провести емпіричне дослідження по визначенню гендерних особливостей на вибірці студентів та установок на успішність.

6. Провести дослідження, обробити результати, написати звіт.

Гіпотеза нашого дослідження: сучасні студенти характеризуються високим рівнем зв'язку між особливостями гендерних проявів та потягами до успішності.

Методи нашого дослідження:

теоретичні (аналіз поглядів сучасних вчених, які викладені в наукових працях, порівняння та узагальнення наукових поглядів, синтезування та виділення ознак досліджуваних явищ);

емпіричні (методики вивчення особливостей гендеру, методики вивчення нахилів до формування успішності);

математико-статистичні (визначення відносних величин, побудова варіаційного ряду, визначення близькості даних до нормального розподілу за допомогою вирахування коефіцієнтів ексцесу та асиметрії, визначення зв'язку між даними за допомогою вирахування коефіцієнту r_{xy} Пірсона).

Структура роботи: робота має вступ, два розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, джерела наукової літератури, додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ

1.1. Визначення змісту явища «успішність»

В рамках сучасної наукової рефлексії категорія «успішність» вважається вивчаємою як міждисциплінарний феномен.

Явище успішності пов'язане з проявами активності людини, які відображаються в актах творіння (за С. Рубінштейном та ін.), з результатами ефективної діяльності (за Т. Конюховою та ін.), виражається в уявленнях про стереотипи людської поведінки (за А. Джексоном та ін.), про внутрішні ресурси та зовнішні умови досягнення успішності (за А. Хофманом та ін.), про результати життєдіяльності (за Т. Титаренко та ін.), про рівень соціалізованості індивіда (за Г. Андреєвої та ін.), є джерелом задоволеності процесом життя та душевного благополуччя (за М. Салігманом та ін.) [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

На думку Л. Дементій та ін., успішність – це ресурс активності, який впливає на розвиток особистості, який формує відповідальність, мотивацію, здатність до самоорганізації та переутворення умов буття [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Л.І. Дементій наголошує на необхідності розрізняти поняття «успіх» і «успішність». Під успіхом автор розуміє об'єктивні досягнення у конкретній діяльності. Тоді як «успішність» «відображає суб'єктивне переживання досягнення успіху і пов'язується з результативністю власної діяльності, із продуктивністю зусиль» [Цит. по: Ошибка! Источник ссылки не найден.].

За С. Максименко, поняття «успішність» потрібно асоціювати з кар'єрним зростанням та самореалізацією у професійній сфері. Подібна точка зору спирається на твердження про те, що успіх може розглядатися як цінність культурно-історичного смислового поля народу і формує розвиток цього людського культурного явища [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

О.Є. Поліванова розглядає успішність як особистісне переживання досягнення успіху та як характерологічну особливість особи, що показує наскільки людина ефективна та результативна у досягненні поставлених цілей [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 19].

На думку Є.П. Белінської, «щастя, успішність, благополуччя, задоволення, комфорт – це поняття, які стосуються суб'єктивного переживання людиною процесів, що відбуваються у її житті» [Цит. по: Ошибка! Источник ссылки не найден.].

І.І. Вернудіна говорить про успішність як процес само розгортання та само здійснення у власному життєвому просторі, прагнення до досягнення Акме. «Під час тривалого пошуку себе людина, долаючи стереотипи, виклики сьогодення, процеси соціального і державного примусу, утверджує свій оптимальний рівень світобуття, тобто творить себе і досягає (або ні) власного top-level, власної Акме» Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 86].

І.Л. Кордубан, Л.А. Лазаренко формують думку про успішність як динамічну соціально-психологічну характеристику особистості, що «передбачає наявність соціально визнаних досягнень, спрямованість на успіх, власне задоволення процесом та результатами власного життя» [Цит. по: Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Ю.М. Ільїна виокремлює п'ять необхідних критеріїв для досягнення успішності:

- здатність змінювати поведінку (вчитись);
- стан здоров'я – уміння підтримувати його на необхідному для життя рівні;
- здатність досягти необхідного для людини фінансового рівня;
- позитивний базовий емоційний стан;
- здатність встановлювати контакти і їх підтримувати [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 125].

Н.В. Лейфрід наголошує на тому, що під час оцінки власної успішності людина часто спирається на зовнішні об'єктивні показники – матеріальне

благополуччя, соціальний статус, які з психологічного погляду часто бувають недостатніми для визнання людини успішною або неуспішною. Зокрема, самооцінка успішності, що здійснюється на основі внутрішніх критеріїв, може не збігатися з об'єктивними показниками. Як основні суб'єктивні критерії успішності можна розглядати відповідальність, задоволеність, самореалізацію та само ефективність [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

В.В. Левченко також вирізняє зовнішні і внутрішні критерії успіху. Зовнішні пов'язані з нормами і правилами оцінки успішності, особливостями культури та цінностей, що існують у конкретному суспільстві. Внутрішні критерії успішності, у свою чергу, залежать від суб'єктивної картини життя, яка є відображенням образу життя у свідомості певної особи. Вона включає уявлення про найбільш значимі події минулого, теперішнього і можливого майбутнього, а також про причинно-наслідкові й інструментально-цільові зв'язки цих подій [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Також автор наголошує на тому, що будь-яка успішність спеціалізована. Так, успішність у встановленні міжособистісної гармонії досягається одним профілем (одними рисами) особистості, ділова успішність – іншим

В.В. Левченко говорить про так звану «універсальну успішність», тобто успішність, яка не прив'язана до певного виду діяльності, і виокремлює такі вміння та характеристики особистості, які її забезпечують: позитивне ставлення до життя, конструктивний підхід до вирішення завдань, відповідальність, уміння і звичка ставити цілі, націленість на результат, здоров'я та енергія, воля (душевна сила), розвинене мислення [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Н.С. Головчанова, міркуючи про життєву успішність як про предмет психологічного дослідження і психологічного консультування, говорить про необхідність розгляду цього поняття через призму авторства і сенсу життя: «довгостроковою і суттєвою можна вважати лише успішність, основою якої є авторство й істинність життя, а досягнення успіху передбачає реалізацію

значущих для людини і суспільства сенсів життя» [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Успішність виявляється також на рівні ставлення особистості до соціально визначених результатів, таким чином, можна визначити успішність як особливу комплексну характеристику особистості, провідний параметр оцінки її життєдіяльності, важливий для неї самої та оцінюваний її соціальним оточенням [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Семантично близькі категорії «успіх» та «успішність» не мають чітко розмеженого характеру [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Поняття «успіх» пов'язане з визначенням ситуативної результативності дій особистості в конкретних умовах здійснення діяльності, поняття «успішність» пов'язана з вказівками на існування сталої якості особистості, яка формує суб'єктивну оцінку життєдіяльності.

Визначення змісту успішності за О. Поліванової пов'язане з наступним: успішність це - «..особистісне переживання досягнення мети, що відповідає вимогам діяльності та знанням суб'єкта про способи отримання результату» та характерологічна особливість, «яка висвітлює людину точки зору ефективної життєвої самоорганізації» [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 19].

За М. Батуриним, успішність – це результат «особистісного розвитку, матеріальний рівень життя, соціальний статус, а також суб'єктивні переживання, пов'язані з оцінкою досягнень» [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Це відображення у свідомості суспільних цінностей та формування спрямованості на них.

За С. Ключніковим, є можливість визначити зовнішній та внутрішній аспекти успішності, до зовнішніх умов відносять особливості матеріального та соціального благополуччя, до внутрішніх особливості відчуттів людини (гармонії взаємовідносин з оточуючим середовищем, задоволеності від набутого досвіду, позитивне само сприймання та ін. [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

С Ключніков вважає, до структури поняття успішність можливо віднести наступні компоненти: когнітивний (об'єктивне оцінювання результату, яке ґрунтується на порівнянні результату з соціальним стандартом успіху), само оціночний (рефлексія здібностей та можливостей достатніх чи не достатніх для досягнення мети), афективний (формується в разі досягнення людиною мети своєї діяльності) [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Двоточковий погляд ми спостерігаємо також в думках О. Міщенко, який наполягав на тому, що категорію успішності можливо вивчати під двома кутами зору: соціальним кутом (досягнення людини відповідні/не відповідні корпоративним чи конвенціональним нормам) та психологічним кутом (прояви творчої активності людини по досягненню мети) [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

За Я. Хаммером, виділяються об'єктивний (пов'язаний з оцінками соціального оточення) та суб'єктивний (пов'язаний з судженнями суб'єкта) аспекти успішності [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

За Л. Дементій, успішність формується за допомогою діяльності та включає до себе три елементи, які взаємопов'язані: активність, суб'єктивну оцінку діяльності та її результатів, систему необхідних ресурсів. Успішність забезпечується функціонуванням сталих психічних властивостей, таких як: «ціле покладання, мотивація, вміння передбачати, здатність йти на ризик, адаптація до зовнішнього середовища, компетентність, саморегуляція тощо » [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 256]. Успішна людина формує в себе психологічні якості, які відповідають результативної поведінки соціуму.

Т. Логвінової сформоване уявлення про те, що успішність – складний, інтегративний феномен, який виражає «..властивий спосіб екзистенційного самовираження відповідно до визначених потреб та цінностей, виявляє людину як суб'єкта продуктивної життєтворчої активності» [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 79].

За О. Якутіної, поняття успішності включає дихотомію об'єктивного і суб'єктивного, що розкривається в суперечності між соціокультурним і особистісним простором людини [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. За її думками, успішність залежить від соціального контексту. Одночасно, успішність може визначатися як механізм життєтворчої саморегуляції, основним призначенням якого є співвідношення зовнішнього та внутрішнього, розбудова меж взаємодії між індивідуальними смислами та цінностями і зовнішнім середовищем. При цьому основним критерієм її оцінки виступає, в першу чергу, стан задоволеності життям, його наповненість та відчуття щастя [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

А.В. Кушнарєнко зазначає: «об'єктивність полягає у прояві цього феномена у конкретно-соціальній сфері буття, взаємозв'язку з умовами й обставинами життя людини. Суб'єктивність має на увазі зв'язок із внутрішнім світом особи, що визначає специфічно-індивідуальне сприйняття життя, його осмислення та вироблення емоційно забарвленого ставлення до нього». Автор наголошує, що індивідуальний зміст поняття «успішність» заснований на біографічному досвіді, а колективний – є переломленими в особистій свідомості колективними уявленнями про успіх, успішну діяльність та особистість, що властиві сучасникам цього індивіда [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

О. Голєнтовська також говорить про об'єктивну (або соціальну) і суб'єктивної складову поняття «успішність». На думку психологині, соціальна складова успішності визначається результатами діяльності та узгоджується з оцінкою фахівцями, продуктивністю праці, якістю продукту, швидкістю виконання дій та завдань, отриманням визнання і стимулів, суспільним сприйняттям і культурою суспільства в цілому [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Суб'єктивний аспект успішності О.С. Голєнтовська пов'язує з оцінкою самою особою власних професійних досягнень і отриманих результатів, що пов'язується з відчуттям зростання та розвитку, вірою у власний потенціал та

ресурси, можливістю почуватись упевнено, самотійно, бути емоційно відкритою, прагнути насолоджуватись актуальним, усвідомлювати себе творцем або автором власного життєвого шляху [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 211].

За Ю. Курицької, «успішність є процесом і результатом особистісного та життєвого прориву, що дозволяє його ідентифікувати в якості екзистенційного механізму, що розширює внутрішньо-зовнішні горизонти, дозволяє вийти на новий рівень існування» [Цит. по: Ошибка! Источник ссылки не найден.].

О.А. Матеюк зазначає, що «успішність – це поняття, яке охоплює не одиничне випадкове явище, а неодноразово верифікований життєвий досвід, що формується завдяки позитивному мисленню і способу життя, основу якого становить мотивація досягти поставленої мети через цілеспрямовану діяльність, прагнення постійно розвиватись» [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Успішність, на думку автора, – це внутрішній стан особистості, до якого людина приходить поступово за допомогою регулярної концентрації на своїх ключових бажаннях, активних зусиллях (діях) щодо їх втілення із метою досягнення рівноваги та гармонії. Автор також наголошує на тому, що успішність детермінується суб'єктивними та об'єктивними чинниками, які пов'язані між собою. До суб'єктивних зараховує «особистісні утворення, які є результатом взаємодії особистості з діяльнісним середовищем та розвитком сил самої людини, а також одночасно постають причинами успішного перетворення сфери її поведінки і діяльності». До об'єктивних – специфіку зовнішнього середовища

О. Матеюк визначає, що компонентами успішності є: елементи ядра особистості (самооцінка, рівень домагань, локус контролю, само ефективність та ін.), аксіологічні прояви свідомості (цінності, смисли, прагнення та ін.), конотативні явища (прояви продуктивної самореалізації) [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Прояви успішності особистості проявляються в розвитку таких якостей, за Л. Дементій: «спрямованість (ціле покладання, мотивація досягнення успіху, потреба у саморозвитку); рефлексивні здібності (прогнозування, аналітичність, спостережливість, критичність, позитивне мислення тощо), регулятивні здібності (здатність йти на ризик, наполегливість, стійкість до випробувань, уміння терпляче переносити труднощі, адаптація до довкілля, стимуляція прихованих ресурсів психіки); соціально-психологічні здібності (перцептивність, спостережливість, соціальна компетентність, лідерство)» [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

В дослідженнях І. Вернудіної зазначається про «сміливість, рішучість, оптимізм, винахідливість, уміння диференціювати ситуації на сприятливі і несприятливі, висока самооцінка та позитивне само сприйняття» [Цит. по: **Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Переважна більшість науковців категорію успішності розглядає в контексті результативної життєдіяльності, яка виявляється в суб'єктивному переживанні задоволеності існуванням; як механізм втілення життєвого сенсу та життєвої програми; результат конструктивних екзистенційних виборів та життєтворчих умінь; можливості життєздатності та життєстійкості. В даному контексті успішність є процесом і результатом здійснення життєвого задуму та втілення смислів; вказує на яскравість та змістовність життя, його наповнення особистісне – значущими цінностями та смислами; переживається як внутрішній комфорт, задоволеність, суб'єктивне благополуччя, щастя і т.д. [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Вона є свідченням ефективної реалізації життєвих планів, проектів та стратегій; виступає регулятивним аксіологічним механізмом конструювання реальності завдяки своїм можливостям розширювати та якісно трансформувати як саму особистість, так і її життєвий простір; забезпечує здатність варіювати обставинами; зменшує залежність від зовнішніх умов; сприяє появі більшої свободи в глобальній, перспективній життєвій організації. В цій площині

успішність виявляється як ресурсне утворення, використання якого може якісно змінити і саму людину і її життя. Це сукупність внутрішніх засобів, якими людина володіє і які доцільно використовує для забезпечення ефективної життєдіяльності та успішної самореалізації.

Таким чином, в сучасному науковому просторі феномен успішності розглядається з точки зору «інтеграції суб'єктивного та об'єктивного аспектів існування людини» [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. Успішність є свідченням того, наскільки людина ефективно задіяна в процесах життєтворчості (прогнозування, планування, організація, здійснення, перетворення, оцінка, контроль і т.д.). В своїй системній сутності вона виявляє тісні зв'язки із смисловими структурами особистості, спрямованими на глобальну життєорганізацію; виступає інтегральною якістю особистості, що висвітлює людину як суб'єкта результативності та життєвдосконалення.

1.2. Загальна характеристика поняття «гендер» як форми організації уявлень

У сучасних наукових досліджах поняття «гендер» виконує роль інструменту, який розділяє соціальні особливості статі від біологічних. За О. Вінгловської, гендер «характеризує відносини не тільки з жінками і чоловіками як окремими індивідами, а й соціально-демографічними групами. Гендерні відносини – це спосіб реалізації соціальних ролей чоловіків і жінок» [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. Тобто, суспільство, реалізуючи системи соціальних ролей чоловіків та жінок в конкретному суспільстві, визначає зміст «чоловічого» та «жіночого».

За В.О. Патріарх, гендер - це комплексна сукупність характеристик, які визначають відмінності між жінками та чоловіками на біологічному, соціальному та психологічному рівнях [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 267-268]. На відміну від біологічної статі, гендер є результатом формування певної статево-рольової поведінки, яка приймається в конкретній культурі. Ці

характеристики визначаються як жіночність (фемінність) та як чоловічість (маскулінність). Жіночність зазвичай асоціюється з інтуїцією та чутливістю, тоді як чоловічість - з агресивністю, логікою та почуттям влади.

Незважаючи на різноманіття поглядів у гендерних дослідженнях, наразі більшість авторів визнає, що гендер є результатом соціального моделювання, що базується на уявленнях суспільства про психологічні відмінності між чоловіками та жінками [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

За М.В. Горенко, «гендер – це уявлення особи про свою статеву рольову поведінку, яке відображається у взаємовідносинах, діловій активності та інших видах життєдіяльності, тому поведінка чоловіків та жінок зумовлена не тільки статевою приналежністю, фізіологічними особливостями, а й специфічним сприйняттям себе в контексті гендеру, яке формується протягом життя» [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 78].

І.В. Томаржевська вважає, що гендер є сконструйованою системою цінностей, норм і ролей, що впливають на життєдіяльність чоловіків і жінок [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 118-119].

В.М. Жорова та ін. вважають, що гендер набувається протягом життя завдяки соціалізації, розвиток гендеру пов'язаний з соціокультурними умовами [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 172].

Для визначення поняття «гендер» вчені використовують фактично три підходи:

- 1) гендер - система цінностей, пов'язана з оцінкою соціальних відносин;
- 2) гендер - система соціальних відносин (процесів);
- 3) гендер - соціокультурний феномен, виражений у соціальному процесі, він має юридичне значення [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 31].

Гендерна психологія також використовує, окрім «гендеру» і інші терміни, такі як «гендерна соціалізація», «гендерна ідентичність»,

«гендерний стереотип», «фемінність», «маскулінність», описати різні аспекти та рівні гендерної динаміки, що дозволяють проводити аналіз гендеру.

Гендерна соціалізація сприяє встановленню соціальних контактів та взаємодії з однолітками та іншими членами суспільства. Вона допомагає знайти спільну мову з оточуючими, розвивати навички спілкування та сприймати різноманітні гендерні відмінності як природну частину людської різноманітності. [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Гендерна соціалізація допомагає студентам адаптуватися до гендерних очікувань у соціальному середовищі. Вона надає юності необхідні інструменти та ресурси для вирішення різноманітних викликів, що виникають у зв'язку з їхньою гендерною ідентичністю. Таким чином, гендерна соціалізація є важливим етапом у розвитку підлітків, який сприяє їхньому гармонійному і цілісному зростанню.

Гендерна соціалізація, хоч і є важливою складовою особистісного розвитку, може також призвести до обмежень і негативних наслідків. Одним із найважливіших аспектів цих наслідків є утвердження стереотипних гендерних ролей та очікувань. Через соціальний тиск та вплив гендерних норм, студенти можуть відчувати обмеження в своїх можливостях та свободі вибору [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. Наприклад, чоловікам може бути важко відчувати себе вільно виражати свої емоції, а жінкам - обирати кар'єрні шляхи, які виходять за рамки традиційних гендерних стереотипів.

Гендерна ідентичність - це переживання власної відповідності гендерним ролям, тобто сукупностям суспільних норм і стереотипів поведінки, характерних для представників/-ниць певної статі (або таким, що приписуються представникам/-цям певної статі суспільно-історичною чи соціокультурною ситуацією) [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

У структурі гендерної ідентичності можна виділити три компоненти: пізнавальний - усвідомлення приналежності до певної статі й опис себе за допомогою категорій мужності-жіночності [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

1.3.Сучасні погляди на вплив гендерних стереотипів на формування особливостей уявлень студентів про успіх

Гендерні стереотипи ([англ.](#) Gender stereotypes) - сформовані культурою та розповсюджені в ній узагальнені переконання про те, якими є і як поведуться люди різних [статей](#) ([чоловіки](#) та [жінки](#)). Тісно пов'язані з [гендерними ролями](#) (наборами очікуваних зразків поведінки (норм) для чоловіків та жінок) [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Гендерні стереотипи – це розповсюджені в суспільстві уявлення про особливості і поведінку чоловіків та жінок.

Гендерні стереотипи можна об'єднати в три групи:

стереотипи маскулінності-фемінності (нормативні уявлення про соматичні, психічні, поведінкові властивості, характерні для чоловіків та жінок);

стереотипи щодо змісту праці (для жінок – сфера обслуговування, виконавча; для чоловіків – інструментальна, їм більше підходить організовувати та керувати);

стереотипи пов'язані з закріпленням сімейних і професійних ролей відповідно до статі (для чоловіків головні ролі – професійні, для жінок – сімейні) [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Вважається, що гендерний стереотип має соціальну природу, є продуктом соціально-культурних норм та очікувань [Ошибка! Источник ссылки не найден.], гендерні стереотипи є результатом і причиною глибоко вкорінених ставлень, цінностей, норм і упереджень [Ошибка! Источник ссылки не найден.], гендерні стереотипи – спрощені образи характерологічних та поведінкових особливостей жінок і чоловіків [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Функції стереотипів: зменшення зусиль та часу для аналізу та розуміння тієї чи іншої ситуації і захист положення людини в суспільстві (У. Ліпман); пояснення відносин, що існують між групами, в тому числі пошук

причин складних ісоціальних подій та визначення чинних міжгрупових відносин, наприклад дій, що плануються чи здійснюються стосовно чужих груп [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Гендерні стереотипи – це спрощені, емоційно насичені та стійкі уявлення про чоловіків та жінок, які розглядаються як один з видів соціальних стереотипів. Вони можуть бути досліджені з двох точок зору: особистої ідентифікації чоловіків і жінок та колективної свідомості суспільства. Дослідження гендерних стереотипів призводять до двох важливих висновків. По-перше, вони часто мають більший вплив, ніж расові стереотипи. По-друге, існують міцні гендерні стереотипи, які впливають на членів групи й зазвичай приймаються ними [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

В психологічному підході виділяють індивідуалістську та соціально-психологічну теорії стереотипів [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

З точки зору індивідуалістської теорії стереотип – це продукт групової діяльності, готові формули, які сприймаються ззовні.

В рамках соціально-психологічних теорій основним постулатом стає положення про соціальний генезис, в широкому сенсі розглядається як момент зародження і розвиток стереотипу. Стереотипи створюються колективним суб'єктом. Вивчення стереотипу через соціальний аспект є одним з напрямків в вивченні масової свідомості.

На думку О.М. Кікінежді у процесі гендерної соціалізації здійснюється певна деформація розвитку особистості, оскільки одні особистісні якості, що відповідають гендерним стереотипам, заохочуються й підсилюються, а інші – що таким стереотипам суперечать – забороняються та затримуються у розвитку [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Вцілому виділяють такі види стереотипів:

по суб'єкту стереотипізації: колективні та індивідуальні;

по об'єкту стереотипізації: антропостереотипи, подієві стереотипи та предметні стереотипи;

по типу соціальної групи як об'єкту стереотипізації: гендерні, вікові, професійні, расові, етнічні тощо;

по відношенню: автостереотипи та гетеростереотипи;

за ступенем змінності: стійкі та рухливі;

за ступенем адекватності зображення дійсності: точні, неточні, істинні та хибні [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Ткалич М. Г. виокремлює чотири групи гендерних стереотипів [Ошибка! Источник ссылки не найден.]:

стереотипи маскулітності-фемінності – типові уявлення про тілесні, психічні й поведінкові риси жінок і чоловіків (ніжність, турбота, пасивність і домітантність, компетентність, самовпевненість відповідно);

стереотипи змісту праці – уявлення про «жіночі» і «чоловічі» види діяльності (обслуговуюча, виконавська та інструментальна, керівна відповідно);

стереотипи сімейних і професійних ролей відповідно до статі: головними для жінок є сімейні ролі, а для чоловіків – професійні.

стереотипи зовнішності – типово «жіночі» й «чоловічі» риси, пов'язані із зовнішнім виглядом: жінка – тендітна й струнка, чоловік – розумний і атлетичний.

Виділяють прояви гендерних стереотипів асиметричного змісту:

сексизм (упереджена думка про представників того чи іншого гендеру, що супроводжується їх дискримінацією, а також певна інститутська практика, яка має вираження в тому, що представникам того чи іншого гендеру нав'язується підпорядковане положення);

фейсизм (тенденція в різній мірі виділяти в зображеннях чоловіків та жінок обличчя та тіло);

гендерна сегрегація (віддання переваги різним видам діяльності і спілкування, різних друзів, різних соціальних ролей, підкреслення гендерних відмінностей, формування пристрасного ставлення до свого гендеру і упередженого до іншого, виникнення гендерних конфліктів) [Ошибка!

Источник ссылки не найден.].

Коханова О. П. та Бурячок Є. Р. припускають, що «гендерні стереотипи є більш поширеними серед старших жінок і більшою мірою впливають на їхню самореалізацію, порівняно з представницями ранньої дорослості» **[Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 88].**

На думку В.В. Лютика, «загальна закономірність гендерних стереотипів у підлітків полягає в наступному: ідеальний чоловік для них – це маскулінний тип з притаманними йому якостями сміливості, сили, витривалості, впевненості, відповідальності, а жінка – андрогінний тип: ніжна, ласкава, турботлива, м'яка, але в той же час активна, відповідальна, впевнена в собі» **[Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 153].**

У дослідженні К. Діукс і Т. Емсвейлера виявилось, що і дівчата, і хлопці переважно приписували успіх чоловіка його здібностям, у той час як досягнення жінки, за їхньою думкою, більше пов'язували з удачею та везінням **[Ошибка! Источник ссылки не найден.].**

Суперечність уявлень про ідеали маскулінності та фемінності визначена у наступному:

традиційні ідеали за змістом переплітаються з «сучасними» ідеалами, уявлення про ідеали стали більш варіативними, відображають різні перспективи **[Ошибка! Источник ссылки не найден.].**

Гендерні уявлення та очікування визначають, що чоловіки та жінки поводитимуться та взаємодіятимуть у соціальних ситуаціях. Ці очікування проявляються у способі, яким молоді хлопці та дівчата взаємодіють один з одним у соціальному середовищі. Хлопці, як правило, відчують більшу свободу та незалежність у стосунках з іншими, що може сприяти їхній ініціативності. З іншого боку, дівчата можуть відчувати більшу потребу відповідати на очікування інших, що може стримувати їхню ініціативність. Ураховуючи ці аспекти, гендерна соціалізація може суттєво впливати на розвиток ініціативності у спілкуванні.

Особливості міжособистісного спілкування студентів під впливом

гендерних стереотипів можуть бути досить різноманітними. Гендерні стереотипи визначають контекст та умови міжособистісного спілкування студентів, впливаючи на їхні взаємини, способи вираження та сприйняття емоцій, а також на формування соціальних груп та стосунків у колективі.

За дослідженнями В.Б. Прядко [Ошибка! Источник ссылки не найден.] визначено, що респонденти фемінної ідентичності орієнтовані на стабільну роботу, цінують власні професійні навички та вміння, мають меншу мотивацію до кар'єрного успіху. Для представників маскулінної ідентичності пріоритетними є власні амбіції, самореалізація та автономія, таким чином, представники маскулінного типу більшою мірою орієнтовані на кар'єрний успіх, ніж представники фемінного типу.

За результатами дослідження Калагіна Ю.А. та ін. [Ошибка! Источник ссылки не найден.] було встановлено, що уявлення про типові чоловічі та жіночі риси відрізняються у респондентів різної статі та напрямку навчання. У чоловіків уявлення є більш традиційними, у жінок більш сучасні погляди. Студентам ІТ та інженерного напрямку притаманні традиційні погляди, а студентам гуманітарного – більш егалітарні. Можна зробити висновок, що і чоловіки, і жінки, що брали участь в опитуванні, мають дуже схожі думки з приводу прав і можливостей чоловіків і жінок ужитті. У першій частині перша гіпотеза не підтверджена.

В цілому більшість респондентів вважають, що чоловікам найбільше притаманні такі риси як віра в себе та власні сили, амбіційність, сміливість, твердість.

Що стосується жінок, то більшість респондентів вважають, що їм притаманні такі риси як скромність, м'якість, ніжність, турботливість, спортивність та спокійність.

За даними І.В. Нікітіної [Ошибка! Источник ссылки не найден.], з добувачки бачать сенс майбутнього фаху в суспільній цінності професійної діяльності, широкій сфері її застосування, можливості працювати у великих місцях, у комфортних умовах роботи, у колективах з позитивним

психологічним кліматом, можливістю професійного зростання та планування матеріального добробуту. Здобувачі–юнаки прагнуть реалізувати свої здібності й можливості, враховують сімейні традиції та досвід, цінують високий рівень заробітної платні та перспективи кар'єрного росту. Вони ситуації зростання соціального статусу пов'язують з фахом та перевагами кар'єрного росту над професійною самореалізацією. Здобувачки професійний і соціальний статус розглядають як результат професійного росту і уміння працювати, а також своєї активності і підприємливості. Дівчата готові займати нижчу ступінь в соціальній і професійній ієрархії, відчують себе менш компетентними під дією гендерно–рольових стереотипів.

Юнаки в цьому сенсі більш впевнені, активні та здатні ризикувати заради високих статусних вимог суспільства. Такі гендерні чинники відбиваються на особливостях їхньої професійної мотивації. Результати показують, що мотивацію досягнення успіху на високому рівні мають 55% здобувачів-юнаків і 35% – дівчат; мотивацію уникнення невдач – 26% здобувачів-юнаків і 45% – здобувачок. В останніх домінує мотив досягнення результату шляхом уникнення невдач; потреба у досягненні результату діяльності (отримати високий рейтинг, оцінку, диплом тощо) вища, ніж у юнаків. Тому адаптація здобувачок більш зовнішньо організована відповідно до вимог викладача, якщо він дає чіткі, об'єктивні, доступні вимоги і критерії позитивного результату та систематично їх дотримується і дає схвальну моральну оцінку. Дівчата прагнуть послідовної навчально - професійної діяльності з гарантованим позитивним результатом

Висновки до розділу 1

Аналіз результатів проведеного теоретичного дослідження, проведеного нами за досліджуваної тематики дозволив нам сформулювати наступні висновки.

1. Явище успішності пов'язане з проявами активності людини, які відображаються в актах творіння (за С. Рубінштейном та інш.), з

результатами ефективної діяльності (за Т. Конюхової та ін.), виражається в уявленнях про стереотипи людської поведінки (за А. Джексоном та ін.), про внутрішні ресурси та зовнішні умови досягнення успішності (за А. Хофманом та ін.), про результати життєдіяльності (за Т. Титаренко та ін.), про рівень соціалізованості індивіда (за Г. Андреєвої та ін.), є джерелом задоволеності процесом життя та душевного благополуччя (за М. Салігманом та ін.).

В сучасному науковому просторі феномен успішності розглядається з точки зору «інтеграції суб'єктивного та об'єктивного аспектів існування людини».

Успішність є свідченням того, наскільки людина ефективно задіяна в процесах життєтворчості (прогнозування, планування, організація, здійснення, перетворення, оцінка, контроль і т.д.).

В своїй системній сутності вона виявляє тісні зв'язки із смисловими структурами особистості, спрямованими на глобальну життєорганізацію; виступає інтегральною якістю особистості, що висвітлює людину як суб'єкта результативності та життєвдосконалення.

2. У сучасних наукових дослідках поняття «гендер» виконує роль інструменту, який розділяє соціальні особливості статі від біологічних. За О. Вінгловської, гендер «характеризує відносини не тільки з жінками і чоловіками як окремими індивідами, а й соціально-демографічними групами. Гендерні відносини – це спосіб реалізації соціальних ролей чоловіків і жінок». Тобто, суспільство, реалізуючи системи соціальних ролей чоловіків та жінок в конкретному суспільстві, визначає зміст «чоловічого» та «жіночого».

Незважаючи на різноманіття поглядів у гендерних дослідженнях, наразі більшість авторів визнає, що гендер є результатом соціального моделювання, що базується на уявленнях суспільства про психологічні відмінності між чоловіками та жінками.

Гендерна психологія також використовує, окрім «гендеру» і інші

терміни, такі як «гендерна соціалізація», «гендерна ідентичність», «гендерний стереотип», «фемінність», «маскулінність», описати різні аспекти та рівні гендерної динаміки, що дозволяють проводити аналіз гендеру.

3. Гендерні стереотипи ([англ.](#) Gender stereotypes) - сформовані культурою та розповсюджені в ній узагальнені переконання про те, якими є і як поведуться люди різних [статей](#) ([чоловіки](#) та [жінки](#)). Тісно пов'язані з [гендерними ролями](#) (наборами очікуваних зразків поведінки (норм) для чоловіків та жінок).

Гендерні стереотипи можна об'єднати в три групи:

стереотипи маскулінності-фемінності (нормативні уявлення про соматичні, психічні, поведінкові властивості, характерні для чоловіків та жінок);

стереотипи щодо змісту праці (для жінок – сфера обслуговування, виконавча; для чоловіків – інструментальна, їм більше підходить організовувати та керувати);

стереотипи пов'язані з закріпленням сімейних і професійних ролей відповідно до статі (для чоловіків головні ролі – професійні, для жінок – сімейні).

Гендерні уявлення та очікування визначають, що чоловіки та жінки поводитимуться та взаємодіятимуть у соціальних ситуаціях. Ці очікування проявляються у способі, яким молоді хлопці та дівчата взаємодіють один з одним у соціальному середовищі. Хлопці, як правило, відчують більшу свободу та незалежність у стосунках з іншими, що може сприяти їхній ініціативності. З іншого боку, дівчата можуть відчувати більшу потребу відповідати на очікування інших, що може стримувати їхню ініціативність. Ураховуючи ці аспекти, гендерна соціалізація може суттєво впливати на розвиток ініціативності у спілкуванні.

Особливості міжособистісного спілкування студентів під впливом гендерних стереотипів можуть бути досить різноманітними. Гендерні стереотипи визначають контекст та умови міжособистісного спілкування

студентів, впливаючи на їхні взаємини, способи вираження та сприйняття емоцій, а також на формування соціальних груп та стосунків у колективі.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗВ'ЯЗКУ ГЕНДЕРНИХ ПРОЯВІВ ТА УСТАНОВОК СТУДЕНТІВ НА УСПІШНІСТЬ

2.1. Організація та процедура дослідження особливостей зв'язку гендерних проявів та установок студентів на успішність

Метою емпіричного дослідження, яке ми проводимо є: емпірично дослідити зв'язок між особливостями гендерних проявів та установок студентів на успішність.

Завданнями емпіричного дослідження, яке ми проводимо є:

1. Визначити теоретико-методологічні основи вивчення зв'язку між особливостями гендерних проявів та установок студентів на успішність.
2. Визначити програму, план, полігон досліджуваних, методичний інструментарій емпіричного дослідження.
3. Провести емпіричне дослідження, отримати результати та проаналізувати можливі закономірності.
4. Написати звіт.

Гіпотезою нашого емпіричного дослідження є припущення проте, що в нашій вибірці присутні досліджувані, які мають зв'язки між високими показниками проявів гендеру та високими показниками проявів успішності.

Етапами проведеного нами дослідження ми вважаємо:

1. Визначення теоретико-методологічних засад проведеного дослідження (жовтень – грудень 2024 р.).
 2. Формування уявлень про програму, план, методичний інструментарій (грудень 2024 р.)
 3. Визначення полігону досліджуваних (грудень 2024 р.)
 4. Польові дії (січень-лютий 2025 р.)
 5. Обробка результатів, написання звіту (лютий – квітень 2025 р.).
- В результаті вищеназваних етапів нами було проведено емпіричне

дослідження гендерних особливостей уявлень студентів про успішність на вибірці 41 особа – студент факультету психології ВПНЗ «ДГУ», оброблені результати та написан звіт.

2.2. Опис вибірки

У нашому емпіричному дослідженні прийняло участь 41 особа – студенти факультету психології ВПНЗ «ДГУ».

Аналіз полігону досліджуваних представлений на рис. 2.1. та рис. 2.2.

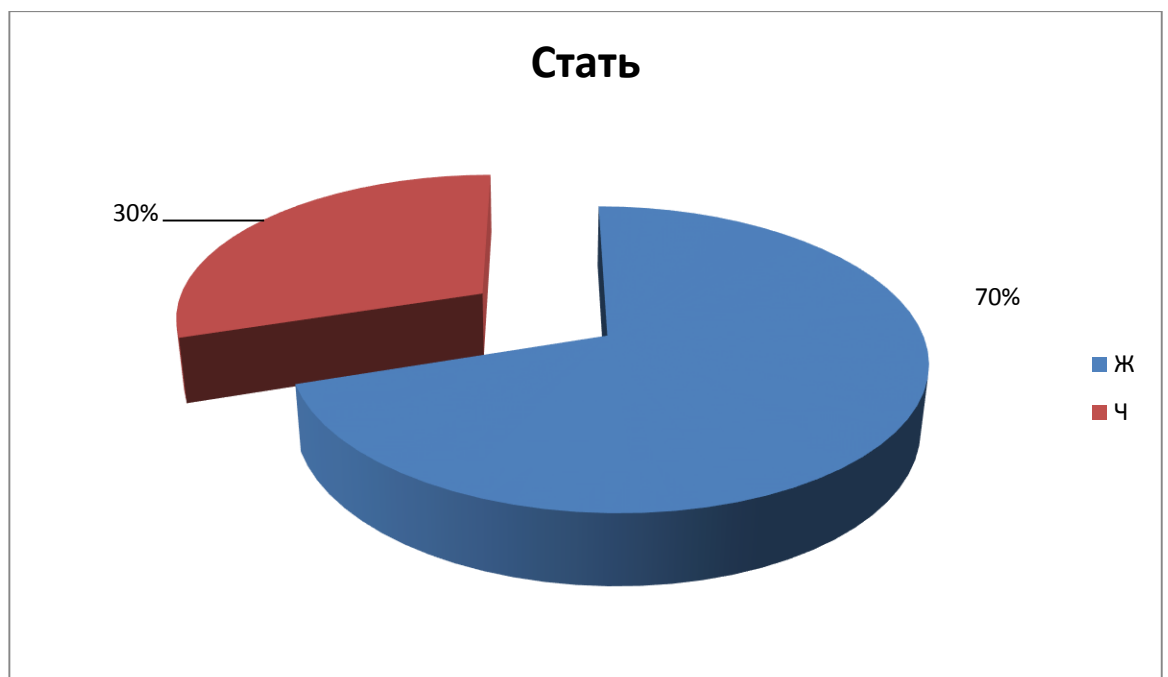

Рис. 2.1. Аналіз полігону досліджуваних за статтю

Результати аналізу полігону досліджуваних за статтю, які представлені на рис. 2.1. надають нам можливість висловити наступні думки.

Наша вибірка представлена 30% осіб чоловічої статі, 70% осіб жіночої статі. Таким чином, ми вважаємо, що наша вибірка є гетерогенною за статтю.

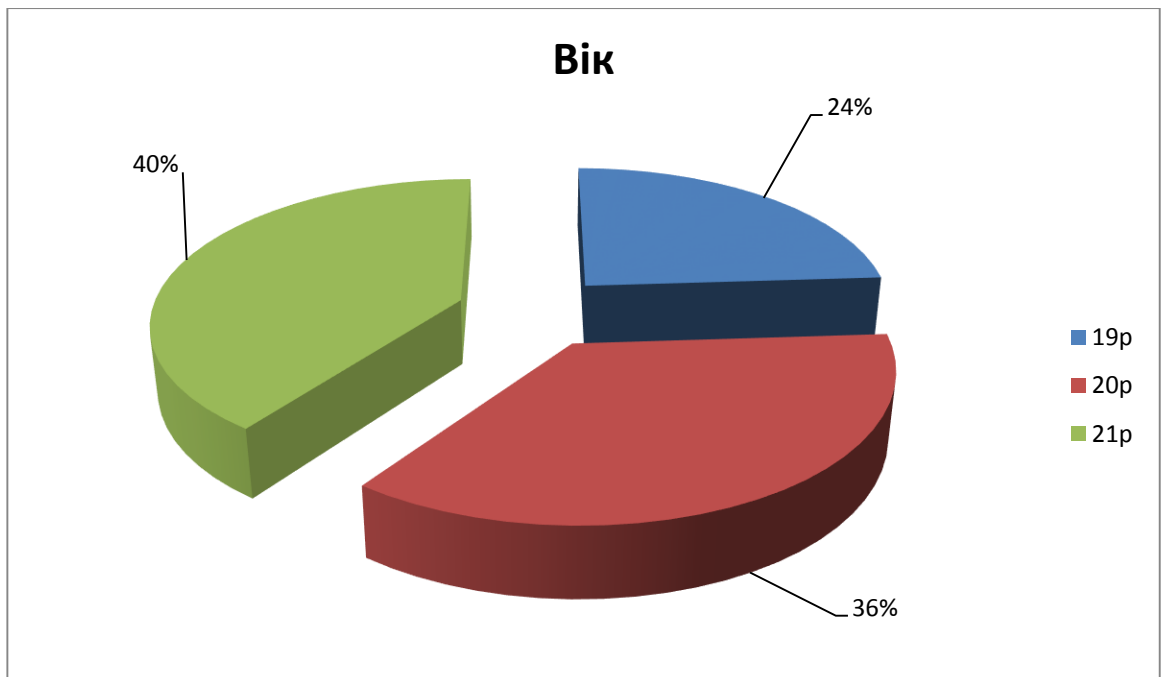

Рис. 2.1. Аналіз полігону досліджуваних за статтю

Наша вибірка представлена 40% осіб 21 року, 36% осіб 20 років, 24% осіб 19 років. Таким чином, ми вважаємо, що наша вибірка є гетерогенною за віком.

Таким чином, аналіз полігону досліджуваних дає нам підстави стверджувати, що наша вибірка є неоднорідною за статтю та віком.

2.3. Опис методичного інструментарію

Задля виконання завдань дослідження нами були використані наступні методики.

1. Методика "Маскулінність – фемінінність" Сандри Бем
2. Методика «Опитувальник гендерних установок» (англ. «Gender Bias Quiz»).
3. Фрайбургський особистісний опитувальник
4. Методика «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх».
5. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т.

Елерса.

1. Методика “Маскулінність – фемінінність” Сандри Бем

Методика була запропонована Сандрою Бем (1974) для діагностики психологічної статі й визначає ступінь андрогінності, маскулінності й фемінінності особистості.

Опитувальник містить 60 тверджень (якостей), на кожне з яких необхідно відповісти “так” або “ні”, оцінюючи тим самим наявність або відсутність у себе названих якостей.

За кожний збіг відповіді із ключем нараховується 1 бал. Потім визначаються показники фемінінності (F) і маскулінності (M) у відповідності з наступними формулами.

$F = (\text{сума балів за фемінінністю}): 20$; $M = (\text{сума балів за маскулінністю}): 20$. Основний індекс IS визначається як:

$$IS = (F - M) \times 2,322.$$

Якщо величина індексу IS укладена в межах від -1 до +1, то роблять висновок про андрогінність. Якщо індекс менше -1 ($IS < -1$), то робиться висновок про маскулінність, а якщо індекс більше +1 ($IS > 1$) – про фемінінність. При цьому, у випадку коли $IS < -2,025$, говорять про яскраво виражену маскулінність, а якщо $IS > +2,025$ – говорять про яскраво виражену фемінінність.

2. Методика «Опитувальник гендерних установок» (англ. «Gender Bias Quiz»).

Опитувальник було розроблено в межах проєкту канадської міжурядової організації «Commonwealth of Learning».

Опитувальник «Gender Bias Quiz» розроблено як інструмент для виявлення гендерних упереджень, щоб підвищити обізнаність про них. Розробники методики заохочують педагогів, психологів, представників бізнесу тощо використовувати цей тест для вивчення гендерних упереджень

та ініціювання дискусій.

Анкета складається з 20 запитань, які містять твердження про певні гендерні установки. На кожне запитання учасник/ця можуть обрати один варіант відповіді, який оцінюють відповідною кількістю балів: повністю не погоджуюся (1 бал), частково не погоджуюся (2 бали), частково погоджуюся (3 бали), повністю погоджуюся (4 бали). Рівень гендерних установок особистості визначають через обрахування суми балів, наданих на кожне з питань опитувальника.

Залежно від кількості набраних балів, відповіді досліджуваних належать до одного із чотирьох рівнів вираженості гендерних установок (упереджень): дуже високий, високий, середній та низький. Зазначені рівні мають таку характеристику.

Дуже високий (66–80 балів). Ваші відповіді відображають установки і переконання, сформовані традиційними нормами. Вас влаштовує те, як зараз жінки та чоловіки виконують свої очікувані ролі, навіть незважаючи на те, що дискримінаційна та несправедлива політика та практика можуть негативно впливати на жінок і дівчат. Можливо, ви ще не готові до ідеї зміни гендерних ролей.

Високий рівень (51–65 балів). Ви відчуваєте змішані почуття з приводу тих змін, які гендерна рівність принесе у ваше життя та у світ. Ви не впевнені у впливі гендерної рівності на традиційні ролі, зокрема на статус і становище чоловіків у суспільстві.

Середній (36–50 балів). Ви добре обізнані про гендерні питання та визнаєте, що жінки та дівчата повинні мати рівний доступ до всіх ресурсів і переваг, доступних для чоловіків і хлопців. Хоча ви підтримуєте гендерну рівність, можуть бути певні аспекти традиційних гендерних ролей, які ви вважаєте за краще не змінювати.

Низький рівень (20–35 балів). Ви боретеся за гендерну рівність і права жінок. Ви вважаєте, що дискримінація за ознакою статі несправедлива та стримує жінок і дівчат. Ви розумієте, що коли жінки та дівчата отримують

повноваження та владу, виграють усі.

3. Фрайбургський особистісний опитувальник

Фрайбургський особистісний опитувальник (англ. Freiburg Personality Inventory - FPI) почав розроблятися в 1963 р групою дослідників, куди входили І. Фаренберг, Х. Зарг, Р. Г. Гампель. Перша версія FPI була видана в 1970 р (друга і третя - в 1973 і 1978 рр.). У Західній Європі цей тест використовується найбільш часто.

FPI - багатофакторний особистісний тест, придатний для діагностики деяких важливих властивостей особистості. Він годиться для нормальної популяції з метою аналізу властивостей особистості, в клінічній практиці використовується для індивідуальної діагностики. Це надійний засіб для практичних і науково - дослідних цілей.

FPI побудований не на окремій теорії особистості, а на англосаксонських психологічних поглядах, що склалися в результаті практики застосування особистісних опитувальників (таких як 16PF, MMPI, EPI). В остаточному вигляді він сформульований заново і його можна вважати оригінальною методикою. Опитувальник економічний і надає відносно багато кількісної інформації про важливі особистісних факторах. Основні характеристики FPI наступні:

- опитувальник призначений для широкого кола досліджуваних;
- не підходить для малоінтелектуальних випробовуваних (що знаходяться в межах нижнього квантиля);
- є паралельні форми, що необхідно для методів такого типу;
- існує скорочений варіант;
- є компромісом між аналізом гомогенності завдань і факторний аналіз;
- можливо індивідуальне та групове пред'явлення тесту;
- час для виконання залежить від форми опитувальника і становить від 20 до 50 хвилин;

оцінка проводиться за допомогою шаблонів; отриманий первинний індивідуальний результат перекладається на похідний показник;

на оціночному бланку можна наочно зобразити представництво окремих факторів.

Для дослідження необхідні опитувальник з інструкцією і бланк для відповідей.

Структура FPI відповідає традиційним особистісним опросникам. У ньому містяться питання, висловлювання, що стосуються способів поведінки, станів, орієнтації, навичок і фізичних труднощів, на які випробовуваний може відповісти «згоден» або «не згоден». Опитувальник можна використовувати в чотирьох версіях:

I. Форма G (загальна). Містить 212 питань, займає найбільше часу, але її перевагою є те, що на один фактор направлено більше питань. Дана форма використовується в умовах необмеженого часу і при достатньому інтересі з боку випробуваного, що виключає вибір випадкових відповідей.

II. 2-3. Форми А та В (альтернативні), кожна містить по 114 питань, висловлювань і годиться для повторного тестування і групового пред'явлення тесту.

III. 4. Форма До (скорочена). Складається з 76 питань. Її стислість є її основною перевагою.

Всі версії взаємно високо корелюють і тим самим підтверджують обґрунтованість їх самостійності.

Багатофакторний особистісний опитувальник FPI (модифікована форма В.

Опитувальник містить 12 шкал. Загальна кількість питань - 114. Один (перший) питання ні в одну з шкал не входить, так як має перевірочний характер. Шкали I-IX є основними, або базовими, а шкали X-XII - похідними, інтегруючими. Похідні шкали складені з питань основних шкал і позначаються іноді не цифрами, а буквами: Е, N і М відповідно.

Шкала XII (М) (маскуліність - фемінність). Високі оцінки по цій шкалі свідчать про протікання психічної діяльності переважно за чоловічим типом, низькі - за жіночим. Фактор «мужність – жіночність» характеризує активність, рівень асертивності, зарозумілість, винахідливість. Він пов'язаний з сімома шкалами, головним чином зі шкалою I (невротичність) і шкалою VIII (щирість).

Дослідження може проводитися індивідуально або з групою піддослідних. В останньому випадку необхідно, щоб кожен з них мав не тільки персональний бланк для відповідей, а й окремий опитувальник з інструкцією. Розміщуватися випробувані повинні так, щоб уникнути негативного впливу на одне одному в процесі роботи. Психолог коротко викладає мету дослідження і правила роботи з опитувальником, при цьому важливо досягти позитивного, зацікавленого ставлення випробовуваних до виконання завдання. Дослідник звертає їхню увагу на неприпустимість взаємних консультацій по відповідях у процесі роботи і будь - яких обговорень між собою. Після роз'яснень психолог пропонує уважно вивчити інструкцію, відповідає на питання, якщо вони виникли, і пропонує перейти до самостійної роботи з опитувальником.

4. Методика «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх».

Ідея цього опитувальника полягає в тому, що, в залежності від сформованих у індивіда установок, людей можна поділити на дві великі групи:

1. З установкою на ріст, що передбачає наявний стереотип мислення в індивіда, що включає такі характеристики як:

- розуміння інтелекту та таланту, як динамічної структури, що здатна до розвитку;

- готовність до випробувань та вирішення більш складних, комплексних завдань;

- прийняття критики, як об'єктивної оцінки своєї роботи, спрямованої на покращення результату;
- сприйняття успіху інших людей, як джерела натхнення та мотивації, що не залежить від рівня досягнень самої особистості;
- сприйняття невдач, як можливості до розвитку та самовдосконалення;
- спрямованість особистості на сам процес вирішення завдання, а не на результат;
- визнання та об'єктивна оцінка особистих слабких сторін, як таких та прагнення до їх розвитку.

2. З установкою на даність, що включає такі категорії мислення:

- інтелект та талант – статичні складові особистості, що не можуть бути змінені протягом життя, незважаючи на рівень знань та навичок;
- уникнення невдач та сприйняття їх, як особистої поразки, тобто доказу своєї вразливості безумовної нездатності до успіху;
- ігнорування або агресивна реакція на негативну критику у комплексі з потребою в постійному схваленні та визнанні своєї неперевершеності, в порівнянні з іншими;
- фрустрація, як реакція на успіх інших людей;
- емоційне сприйняття невдач, як проявів особистої нездатності до діяльності;
- домінуючий фокус особистості на постійному доведенні свого статусу позитивних характеристик;
- неприйняття особистих слабких сторін, заперечення їх наявності.

В остаточному вигляді опитувальник складається з 25 тверджень, по відношенню до яких випробуваний повинен висловити ступінь своєї згоди, використовуючи чотирьохбальну шкалу (не згоден, скоріше не згоден, скоріше згоден і згоден).

Обробка результатів включає в себе такий принцип: за кожний збіг відповіді з ключем нараховується три бали за відповідь «не згоден», якщо твердження спрямоване на виявлення установки на даність, два бали за

відповідь «скоріше не згоден», один бал за відповідь «скоріше згоден» і нуль балів за відповідь «згоден». Якщо ж твердження спрямоване на виявлення установки на ріст, нарахування балів пропорційно протилежне відповідно. Ці твердження об'єднуються в дві шкали загального порядку: «домінування установки на даність» та «домінування установки на ріст». Згідно з якими результати диференціюються відповідно наявності: «фіксована установка на даність», «установка на даність з деякими ідеями росту», «установка на ріст з деякими ідеями даності» або ж «фіксована установка на ріст».

5. Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса
Особистісний опитувальник призначений для діагностики мотиваційної спрямованості особистості на досягнення успіху.

При діагностиці особистості Елерс виходив з положення, що особистість, у якої переважає мотивація до успіху, вважає за краще середній або низький рівень ризику. Їй властиво уникати високого ризику.

При сильній мотивації до успіху, надії на успіх зазвичай менші, ніж при слабкій мотивації до успіху, однак такі люди багато працюють для досягнення успіху, прагнуть його досягти. Тобто, об'єктивно особистість, що має помірно високий рівень мотивації до успіху, буде досягати більших висот у своїй діяльності, адже буде направлена на уникнення високого ризику та покладатись на свою працездатність. І навпаки, особистість із занадто високим чи низьким рівнем мотивації до успіху об'єктивно буде показувати гірші результати у діяльності.

Діагностика проводиться у вигляді опитувальника на 41 запитання, направлених на виявлення інтенсивності мотивації до успіху з варіантами відповіді «так» або «ні». Тест відноситься до моношкальних методик.

Згідно з ключем, виявляють ступінь мотивації, що диференціюється за інтенсивністю відповідно «низький рівень мотивації», «середній рівень мотивації», «помірно високий рівень мотивації» та «занадто високий рівень мотивації».

Допомагає вивчити розвиток мотивації до успіху за шкалою:

мотивація до успіху низька, обстежуваний не прагне досягти перемоги, не схильний докладати власних сил у працю, апатичний, пасивно ставиться до життя;

середня мотивація до успіху. За такої мотивації людина не боїться ризикувати, вона не скута у своїх діях, бо можлива невдача не надто хвилює її;

висока мотивація до успіху. Такі люди здатні йти на середнього рівня ризик для досягнення бажаного, схильні орієнтуватися на власні сили, гнучко й наполегливо досягати поставленої мети;

мотивація до успіху надто висока. Це може спричиняти надмірну критичність до власних можливостей. При цьому досліджуваний може зазнавати надмірного хвилювання і страху зазнати невдачі. Підсвідома зневіра у власних силах викликає в людини меншу готовність до ризику, особистісну скутість. У результаті за надмірної мотивації до успіху людина може втрачати віру в те, що досягне бажаного.

2.4. Аналіз результатів дослідження

2.4.1. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем є представлений в таблиці 2.4.1.

Таблиця 2.4.1.

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем

	Усього	Чоловіки	Жінки
Маскулінність	56%	60%	50%

Андрогінність	20%	20%	20%
Фемінінність	24%	20%	30%

Аналіз даних, які приведені в таблиці 2.4.1. надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

В нашій вибірці існує велика кількість осіб, які визначені маскулініми завдяки вирахуванню індексу *IS* (56% загальної вибірки). Ця кількість значно більша ніж кількості осіб, які визначені андрогінними (20%), та фемінними (24%).

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскуліність – фемінінність» С. Бем є представлений на рис. 2.4.1.

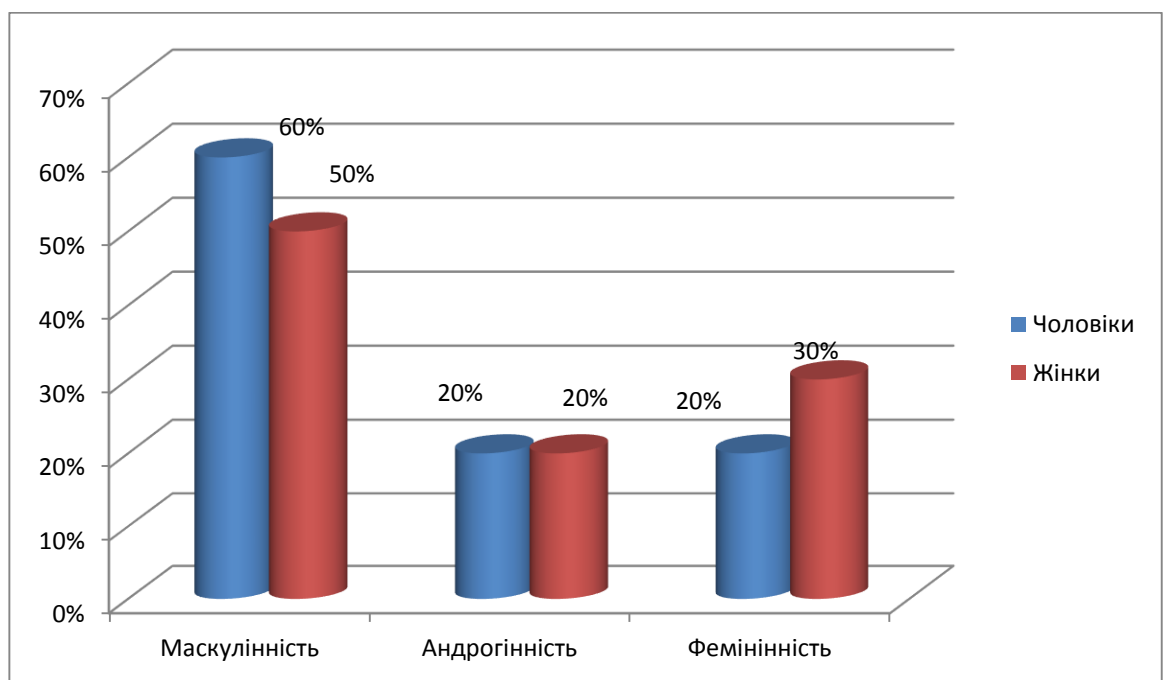

Рис. 2.4.1. Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскуліність – фемінінність» С. Бем

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскуліність – фемінінність» С. Бем нав нам можливість сформулювати наступні думки:

у нашій вибірці маскулінними визначені 60% чоловіків, 50% жінок, кількість чоловіків, які визначені маскулініми більша ніж кількість жінок, які визначені маскулінними. Високий рівень маскулінності серед чоловіків супроводжується високим рівнем саморозуміння, креативності, прагнення до пізнання, контактності та гнучкості в спілкуванні, а також більш зрілими смисложиттєвими орієнтаціями, що є виявленням особистісної зрілості. Високий рівень маскулінності у жіночій частині вибірки є важливим чинником становлення особистісної ідентичності та обумовлює вираженість таких важливих ознак ідентичності, як автономність, саморозуміння, спонтанність, аутосимпатія, контактність та зрілість життєвих орієнтацій;

у нашій вибірці андрогінними визначені 20% чоловіків, 20% жінок, кількість чоловіків, які визначені андрогінними дорівнюється кількості жінок, які визначені андрогінними. Характерною особливістю таких осіб є порівняльна урівноваженість проявів маскулінних та фемінінних рис;

у нашій вибірці маскулінними визначені 20% чоловіків, 30% жінок, кількість чоловіків, які визначені фемінінними менша ніж кількість жінок, які визначені фемінінними. Високий рівень фемінінності супроводжується високим розвитком сензитивності, здатності до емпатійної поведінки, чуйності, терпеливості, щедрості, турботливості, емоційності, комунікативних навичок. Виражена фемінність передбачає переважання несвідомого рівня саморегуляції, схильність до інтуїтивного досягнення дійсності.

2.4.2. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок»

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок» є представлений в таблиці 2.4.2.

Таблиця 2.4.2.

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання
методики «Опитувальник гендерних установок»

Гендерні установки	Усього	Чоловіки	Жінки
дуже високий	40%	44%	36%
високий	20%	24%	16%
середній	16%	16%	16%
низький	24%	16%	22%

Аналіз даних, які приведені в таблиці 2.4.2. надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

Дуже високий рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 40% учасників дослідження. Ці особи характеризуються наявністю установок та переконань, які сформовані традиційними нормами, їх влаштовує те, як зараз жінки та чоловіки виконують свої очікувані ролі, навіть незважаючи на те, що дискримінаційна та несправедлива політика та практика можуть негативно впливати на жінок і дівчат.

Високий рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 20% учасників дослідження. Ці особи характеризуються наявністю змішаних почуттів з приводу тих змін, які гендерна рівність приносить у світ. Такі особи не впевнені у впливі гендерної рівності на традиційні ролі, зокрема на статус і становище чоловіків у суспільстві.

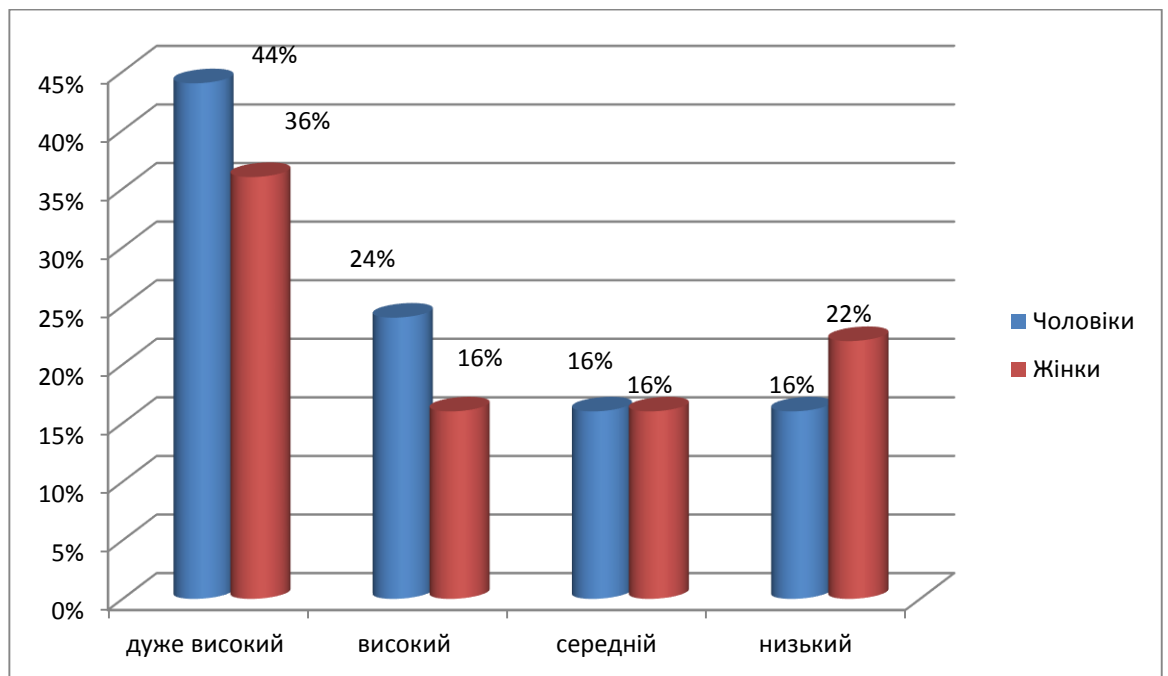
Середній сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 16% учасників дослідження. Ці особи характеризуються обізнаністю про гендерні питання та визнанням, що жінки та дівчата повинні мати рівний доступ до всіх ресурсів і переваг, доступних для чоловіків і хлопців. При підтримуванні гендерної рівності, у цих осіб існують певні аспекти традиційних гендерних ролей, які людина вважає за краще не змінювати.

Низький рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 24% учасників дослідження. Ці особи характеризуються наявністю

установок та переконань, спрямованих на гендерну рівність, думок про те, що дискримінація за ознакою статі несправедлива та стримує жінок і дівчат, розумінням того, що коли жінки та дівчата отримують повноваження та владу, виграють усі.

Таким чином у нашій вибірці преvalюють особи з традиційними установками на гендерну рівність.

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок» є представлений на рис. 2.4.2.

Оис. 2.4.2. Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок»

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок» надав нам можливість сформулювати наступні думки:

дуже високий рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 44% чоловіків та 36% жінок, тобто в нашій вибірці серед осіб, які мають дуже високий рівень преvalюють чоловіки;

високий рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 24% чоловіків та 16% жінок, тобто в нашій вибірці серед осіб, які мають високий рівень превалюють чоловіки;

середній рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 16% чоловіків та 16% жінок, тобто в нашій вибірці серед осіб, які мають середній рівень є кількісна рівність;

низький рівень сформованості гендерних установок в нашій вибірці мають 16% чоловіків та 22% жінок, тобто в нашій вибірці серед осіб, які мають низький рівень превалюють жінки.

Таким чином, до підтримки традиційних гендерних установок у нашій вибірці більш схильні чоловіки.

2.4.3. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Багатофакторний особистісний опитувальник FPI (модифікована форма В)».

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI є представлений в таблиці 2.4.3.

Таблиця 2.4.3.

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI

	Усього	Чоловіки	Жінки
Маскулінність	66%	70%	50%
Фемінінність	34%	30%	50%

Аналіз даних, які приведені в таблиці 2.4.1. надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

В нашій вибірці існує кількість осіб, які визначені маскулінними завдяки використанню методики FPI (66% загальної вибірки), яка перевищує

кількість тих, хто визнан фемінними (34%). Маскулінні особи за цією методикою характеризуються високими проявами активності, зарозумілості та винахідливості.

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI є представлений на рис. 2.4.3.

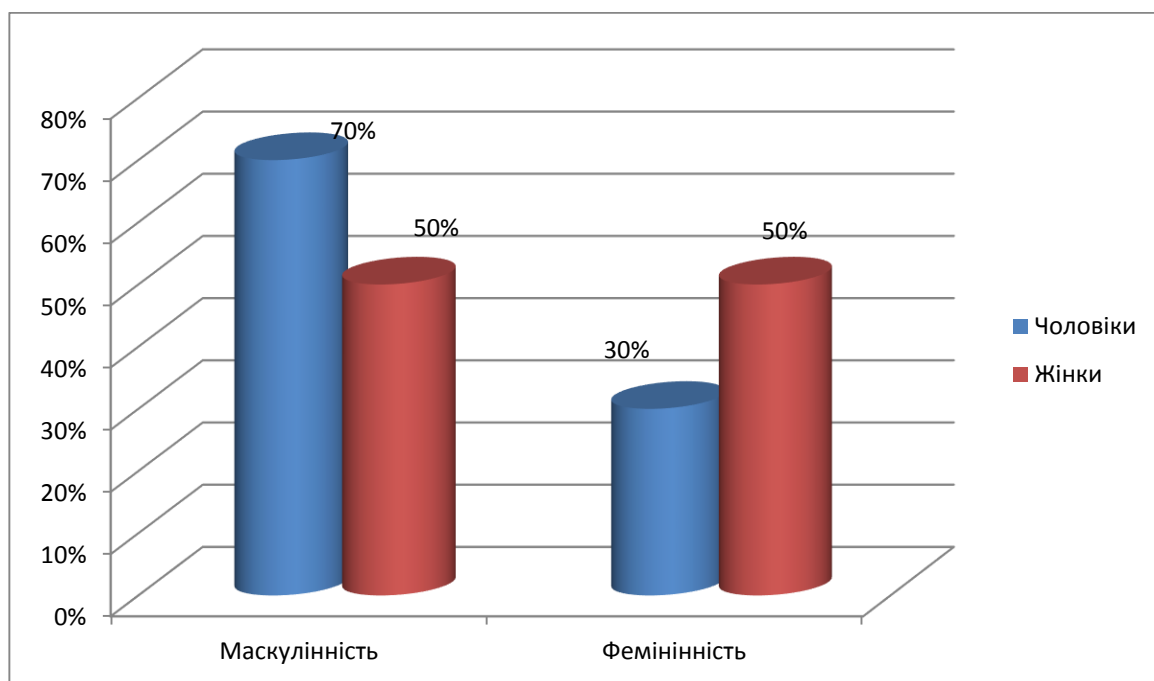

Рис. 2.4.3. Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI нав нам можливість сформулювати наступні думки:

у нашій вибірці маючими маскулінні риси визначені 70% чоловіків, 50% жінок, особами, які мають фемініні риси 30% чоловіків, 50% жінок.

2.4.4. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх».

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою

використання методики «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» є представлений в таблиці 2.4.4.

Таблиця 2.4.4.

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх»

Установки	Усього	Чоловіки	Жінки
фіксована установка встановлення на даність	50%	52%	48%
установка на даність з деякими ідеями зростання	20%	18%	22%
установка на ріст з деякими ідеями даності	10%	10%	10%
фіксована установка на успіх	20%	20%	20%

Аналіз даних, які приведені в таблиці 2.4.4. надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

Фіксована установка на данність виявлена у 50% досліджуваних. Такі люди характеризуються незмінністю якостей особистості, тобто наявність в неї соціальної установки вже надбаного. Такі люди переконані, що здібності дано від народження і вони мають фіксований з народження інтелект та таланти, які постійно необхідно підтверджувати. Зустрічаючись із невдачами або перешкодами, особистість з таким типом установки, повністю втрачає інтерес до предмета, сприймає поразку як особисту провину та уникає повторення подібних ситуацій. Установка на даність, визначає турботу людини тільки про те, як вона буде сприйнята в соціумі та який статус буде мати. Поняття успіху розглядається в порівнянні себе з іншими, де «успішний» означає «кращий за інших», при чому саме поняття «кращий» не динамічне, і не може бути розвинуте працею та саморозвитком. Поняття невдачі трансформується з дії (я зазнав невдачі) на характерну якість (я невдаха).

Установка на даність з деякими ідеями зростання виявлена у 20%

досліджуваних.

Установка на ріст з деякими ідеями даності виявлена у 10% досліджуваних.

Фіксована установка на успіх виявлена у 20% досліджуваних. Така установка передбачає, що якості, отримані людиною при народженні є лише відправною точкою на шляху у розвитку, тобто будь-яка характеристика особистості, включаючи інтелект, не є безумовною та здатна розвиватися та деградувати відповідно, при чому талант не відіграє основної ролі у розумінні поняття успіху. Складні завдання та перешкоди, що штовхають людину до саморозвитку сприймаються як виклик. Невдача, в свою чергу, сприймається як проблема з якою особистість зустрічається і над якою прагне працювати, опанувати як досвід, така, що викликає додатковий інтерес, або навіть захоплення предметом.

Таким чином у нашій вибірці значень спрямована в бік фіксованої установки на данність.

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек» є представлений на рис. 2.4.4.

Рис. 2.4.4. Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек»

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек» надав нам можливість сформулювати наступні думки:

Фіксована установка на данність виявлена у 52% досліджуваних чоловіків та у 48% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають фіксовану установку на данність в нашій вибірці трохи більша ніж кількість жінок, які мають подібну установку.

Установка на данність з деякими ідеями зростання у нашій вибірці була виявлена у 18% досліджуваних чоловіків та у 22% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають на данність з деякими ідеями зростання в нашій вибірці трохи менша ніж кількість жінок, які мають подібну установку.

Установка на ріст з деякими ідеями даності у нашій вибірці була виявлена у 10% досліджуваних чоловіків та у 10% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають установку на ріст з деякими ідеями даності в нашій вибірці дорівнює кількості жінок, які мають подібну установку.

Фіксована установка на успіх виявлена у 20% досліджуваних чоловіків та у 20% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають фіксовану установку на успіх в нашій вибірці дорівнює кількості жінок, які мають подібну установку.

Таким чином, в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії фіксованої установки на данність є найбільшою групою респондентів.

2.4.5. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Діагностика особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса».

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою

використання методики «Діагностика особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса» є представлений в таблиці 2.4.5.

Таблиця 2.4.5.

Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Діагностика особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса»

Мотивація до успіху	Усього	Чоловіки	Жінки
низька	66%	70%	58%
середня	24%	24%	24%
висока	10%	6%	18%

Аналіз даних, які приведені в таблиці 2.4.5. надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

У нашій вибірці низька мотивація до успіху виявлена у 66% досліджуваних. Такі люди не прагнуть досягти перемоги, не схильні докладати власних сил у праці, апатичні, пасивно ставяться до життя.

У нашій вибірці середня мотивація до успіху виявлена у 24% досліджуваних. За такої мотивації людина не боїться ризикувати, вона не scuта у своїх діях, бо можлива невдача не надто хвилює її.

У нашій вибірці висока мотивація до успіху виявлена у 10% досліджуваних. Такі люди здатні йти на середнього рівня ризик для досягнення бажаного, схильні орієнтуватися на власні сили, гнучко й наполегливо досягати поставленої мети.

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса» є представлений на рис. 2.4.5.

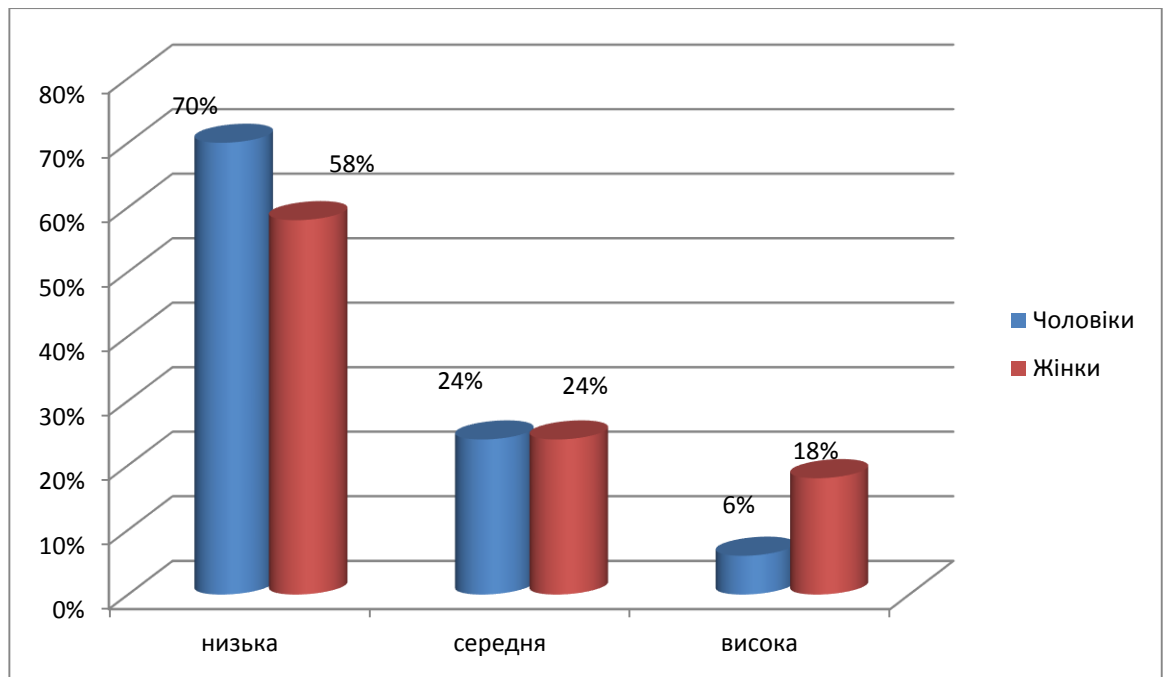

Рис. 2.4.5. Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса»

Порівняльний аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса» надав нам можливість сформулювати наступні думки:

Низький рівень мотивації до успіху виявлений у 70% досліджуваних чоловіків та у 58% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають низький рівень мотивації до успіху в нашій вибірці більший ніж кількість жінок, які мають подібний рівень.

Середній рівень мотивації до успіху виявлений у 24% досліджуваних чоловіків та у 24% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають середній рівень мотивації до успіху в нашій вибірці дорівнює кількості жінок, які мають подібний рівень.

Високий рівень мотивації до успіху виявлений у 6% досліджуваних чоловіків та у 18% жінок. Таким чином, кількість осіб чоловічої статі, які мають високий рівень мотивації до успіху в нашій вибірці є нижчим кількості жінок, які мають подібний рівень.

Таким чином, в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії низького рівня мотивації до успіху є найбільшою групою респондентів.

2.4.6. Аналіз результатів дослідження зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем

Для вирішення завдань нашого дослідження нами був проведений кореляційний аналіз даних, отриманих за допомогою методик «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та «Маскулінність – фемінінність» С. Бем.

За для досягнення цієї мети нами спочатку був проведений математико-статистичний аналіз отриманих даних на близькість до нормального розподілу за допомогою вирахування коефіцієнтів шляхом використання методу асиметрії та ексцесу з розрахунком показників t_A і t_E

$t_A = |A|/m_A$ і $t_E = |E|/m_E$, де A – коеф. асиметрії, E – коеф. ексцесу, m_A – стандартна помилка асиметрії, m_E – стандартна помилка ексцесу.

Розрахування величин t_A і t_E для даних отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» призвело до наступних результатів.

$$t_A = 1,76 \text{ і } t_E = 2,1$$

Ці величини знаходяться в відношенні $t_A < 3$ і $t_E < 3$, таким чином ми можемо сформулювати думку про те, що розподіл даних, які ми отримали за допомогою методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» є близьким до нормального.

Розрахування величин t_A і t_E для даних отриманих за допомогою використання методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем призвело до наступних результатів.

$$t_A = 0,64 \text{ і } t_E = 0,79$$

Ці величини знаходяться в відношенні $t_A < 3$ і $t_E < 3$, таким чином ми можемо сформулювати думку про те, що розподіл даних, які ми отримали за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем є близьким до нормального.

Таким чином, для визначення характеру кореляційного зв'язку між рядами даних, отриманих нами в дослідженні ми можемо використовувати параметричні критерії.

Задля досягнення цієї мети нами був використаний коефіцієнт кореляції Пірсона

$$r_{xy} = \frac{\sum (x_i - x_{cp})(y_i - y_{cp})}{(n-1) s_x s_y}$$

де x_i, y_i – первинні значення змінних X та Y ;

x_{cp}, y_{cp} – середнє арифметичне змінних X та Y ;

s_x, s_y – стандартне відхилення змінних X та Y ;

n – обсяг вибірки досліджуваних.

Аналіз результатів дослідження зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем є приведеним у таблиці 2.4.6.

Таблиця 2.4.6.

Аналіз результатів дослідження зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем ($\alpha \leq 0.005$)

Установки	Маскулінність	Андрогінність	Фемінінність
фіксована установка встановлення на даність	0,564	0.241	0.652
установка на даність з деякими ідеями зростання	0,566	0.325	0.336

установка на ріст з деякими ідеями даності	0,288	0.301	0.289
фіксована установка на успіх	0,745	0.456	0.785

Аналіз результатів дослідження зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем надає нам можливість сформулювати наступні висновки.

Визначений зв'язок між «фіксованої установкою встановлення на данність», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Маскулінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,564, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,318096$, що свідчить про наявність великого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «фіксованої установкою встановлення на данність», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Андрогінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,241, що свідчить про наявність слабкого позитивного зв'язку. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,058$, що свідчить про наявність малого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «фіксованої установкою встановлення на данність», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості

на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Фемініність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,652, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,4251$, що свідчить про наявність великого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на даність з деякими ідеями зростання», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Маскулінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,566, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,320356$, що свідчить про наявність великого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на даність з деякими ідеями зростання», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Андрогінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,325, що свідчить про наявність слабкого позитивного зв'язку. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,105625$, що свідчить про наявність середнього ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на даність з деякими ідеями зростання», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Фемініність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,336, що свідчить про наявність позитивного зв'язку

середній сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,112896$, що свідчить про наявність середнього ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на ріст з деякими ідеями даності», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Маскулінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,288, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середній сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,082944$, що свідчить про наявність малого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на ріст з деякими ідеями даності», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Андрогінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,301, що свідчить про наявність слабкого позитивного зв'язку. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,090601$, що свідчить про наявність середнього ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «установка на ріст з деякими ідеями даності», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Фемінінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,289, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середній сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,083521$, що свідчить про наявність малого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «фіксована установка на успіх», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Маскулінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,745, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,555025$, що свідчить про наявність сильного ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «фіксована установка на успіх», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Андрогінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,456, що свідчить про наявність слабого позитивного зв'язку. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,207936$, що свідчить про наявність середнього ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Визначений зв'язок між «фіксована установка на успіх», які отриманий за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та результатами дослідження за шкалою «Фемінінність», які отримані за допомогою методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем дорівнює величини 0,785, що свідчить про наявність позитивного зв'язку середньої сили. Розрахування коефіцієнту детермінації r^2 надає нам величину $r^2=0,616225$, що свідчить про наявність малого ефекту впливу зміни однієї змінної на іншу (за класифікацією Д. Коена).

Таким чином, ми вважаємо, що зв'язок максимальної сили в нашій вибірці зустрічається між показниками шкали «фіксована установка на успіх» методики «Адаптований тест К. Дук на визначення домінуючої установки

особистості на успіх» та шкалами «Маскулінність» та «Фемінінність», тобто досліджувані, які мають високі показники як «маскулінності» так і «фемінінності» одночасно мають високі показники «установки на успіх».

Висновки до розділу 2

Метою нашого емпіричного дослідження було: емпірично дослідити зв'язок між особливостями гендерних проявів та установок студентів на успішність..

Завданнями емпіричного дослідження були:

1. Визначити теоретико-методологічні основи вивчення гендерних особливостей уявлень студентів про успішність
2. Визначити програму, план, полігон досліджуємих, методичний інструментарій емпіричного дослідження.
3. Провести емпіричне дослідження, отримати результати та проаналізувати можливі закономірності.
4. Написати звіт.

Гіпотезою нашого емпіричного дослідження є припущення проте, що в нашій вибірці присутні досліджувані, які мають зв'язки між високими показниками гендерних проявів та високими показниками установок на успішність.

Виконаючи завдання нашого емпіричного дослідження, ми сформуvalи наступні висновки.

1. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем надав нам можливість сформуvalи висновок про те, що в нашій вибірці існує велика кількість осіб, які визначені маскулінними, ця кількість значно більша ніж кількості осіб, які визначені андрогінними, та фемінними.

2. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Опитувальник гендерних установок» надав нам

можливість сформулювати висновок про те, що у нашій вибірці превалюють особи з традиційними установками на гендерну рівність та проте, що до підтримки традиційних гендерних установок у нашій вибірці більш схильні чоловіки.

3. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики FPI надав нам можливість сформулювати висновок про те, що в нашій вибірці існує кількість осіб, які визначені маскулініними завдяки використанню методики FPI, яка перевищує кількість тих, хто визнан фемінними.

4. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» надав нам можливість сформулювати висновок про те, що у нашій вибірці мода значень спрямована в бік фіксованої установки на данність та проте, що в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії фіксованої установки на данність є найбільшою групою респондентів.

5. Аналіз результатів дослідження, отриманих за допомогою використання методики «Діагностика особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса» надав нам можливість сформулювати висновок про те, що в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії низького рівня мотивації до успіху є найбільшою групою респондентів.

6. Аналіз результатів дослідження зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскуліність – фемінінність» С. Бем надав нам можливість сформулювати висновок про те, що зв'язок максимальної сили в нашій вибірці зустрічається між показниками шкали «фіксована установка на успіх» методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та шкалами «Маскуліність» та «Фемінінність», тобто досліджувані, які мають високі показники як «маскуліності» так і

«фемініності» одночасно мають високі показники «установки на успіх».

Таким чином ми вважаємо, що мета нашого емпіричного дослідження досягнута, завдання виконані, гіпотеза підтверджена.

ВИСНОВКИ

Метою нашого дослідження було: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості зв'язку особливостей гендерних проявів та установок на успішність сучасних студентів.

Завданнями нашого дослідження були:

1. Визначити зміст понять та наукових категорій, які відносяться до вивчаємої тематики шляхом аналізу наукової літератури, порівняння та узагальнення поглядів авторів.
2. Спланувати емпіричне дослідження, підібрати необхідний інструментарій та провести емпіричне дослідження по визначенню гендерних особливостей на вибірці студентів та установок на успішність.
3. Провести дослідження, обробити результати, написати звіт.

Гіпотезою нашого дослідження було: сучасні студенти характеризуються високим рівнем зв'язку між особливостями гендерних проявів та потягами до успішності.

Виконуючи завдання нашого дослідження ми отримали наступні висновки теоретичного та емпіричного досліджень.

1. Явище успішності вивчалися багатьма закордонними та вітчизняними вченими.

Сутність успішності проявляється в тісних зв'язках із смисловими структурами особистості, спрямованими на глобальну життєорганізацію; виступає інтегральною якістю особистості, що висвітлює людину як суб'єкта результативності та життєвдосконалення.

У сучасних наукових дослідках поняття «гендер» виконує роль інструменту, який розділяє соціальні особливості статі від біологічних.

Незважаючи на різноманіття поглядів у гендерних дослідженнях, наразі більшість авторів визнає, що гендер є результатом соціального моделювання, що базується на уявленнях суспільства про психологічні відмінності між чоловіками та жінками.

Гендерна психологія також використовує, окрім «гендеру» і інші терміни, такі як «гендерна соціалізація», «гендерна ідентичність», «гендерний стереотип», «фемінність», «маскулінність», описати різні аспекти та рівні гендерної динаміки, що дозволяють проводити аналіз гендеру.

Гендерні уявлення та очікування визначають, що чоловіки та жінки поводитимуться та взаємодіятимуть у соціальних ситуаціях. Ці очікування проявляються у способі, яким молоді хлопці та дівчата взаємодіють з соціальним середовищем та його цінностями.

2. Виконаючи завдання нашого дослідження, ми сформуvalи наступні висновки.

За даними, які ми отримали використовуючи методику «Маскулінність – фемінність» С. Бем ми сформуvalи висновок про те, що в нашій вибірці існує велика кількість осіб, які визначені маскулінними, ця кількість значно більша ніж кількості осіб, які визначені андрогінними, та фемінними.

За даними, які ми отримали використовуючи методику «Опитувальник гендерних установок» ми сформуvalи висновок про те, що у нашій вибірці преvalюють особи з традиційними установками на гендерну рівність та проте, що до підтримки традиційних гендерних установок у нашій вибірці більш схильні чоловіки.

За даними, які ми отримали використовуючи методику FPI ми сформуvalи висновок про те, що в нашій вибірці існує кількість осіб, які визначені маскулінними, яка перевищує кількість тих, хто визнан фемінними.

За даними, які ми отримали використовуючи методику «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» ми сформуvalи висновок про те, що у нашій вибірці мода значень спрямована в бік фіксованої установки на данність та про те, що в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії фіксованої установки на данність є найбільшою групою респондентів.

За даними, які ми отримали використовуючи методику «Діагностика особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса» ми сформуvalи висновок про

те, що в нашій вибірці кількість чоловіків, які визначені як носії низького рівня мотивації до успіху є найбільшою групою респондентів.

За даними, які ми отримали використовуючи розрахунки зв'язку між показниками, які отримані за допомогою використання методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та методики «Маскулінність – фемінінність» С. Бем ми сформулювали висновок про те, що зв'язок максимальної сили в нашій вибірці зустрічається між показниками шкали «фіксована установка на успіх» методики «Адаптований тест К. Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх» та шкалами «Маскулінність» та «Фемінінність», тобто досліджувані, які мають високі показники як «маскулінності» так і «фемінінності» одночасно мають високі показники «установки на успіх».

Таким чином ми вважаємо, що мета нашого дослідження досягнута, завдання виконані, гіпотеза підтверджена.

СПИСОК НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боровинська І.Є. До психологічного розуміння понять «успіх», «успішність», «життєвий успіх», «життєва успішність» Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 3. Том 2. 2017. С. 142-148.
2. Вернудіна І. Психологічні чинники успіху: спроба компаративного аналізу. Освіта і управління. 2010. № 2/3. С. 86–91.
3. Вінгловська О. Гендерна демократія: світовий досвід та українські реалії. *Юридичний вісник України*. 2011. № 14. С. 14.
4. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство. Львів : ВНТЛ-Класика, 2003. 252 с.
5. Голентовська О.С. Ціннісно-рольові параметри регуляції особистісного успіху в командній діяльності. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*, 2017. № 2(43). С. 72–82.
6. Голентовська О.С. Проблема особистісної успішності в командній діяльності крізь призму української і російської наукової думки. *Проблеми політичної психології*. 2015. Вип. 2. С. 209–220.
7. Головня А.С. Психологічні особливості гендерних стереотипів. *Літні наукові читання – 2022: ХСІ Міжнародна науково-практична інтернет- конференція* (м. Рівне, 6 червня 2022 року). Рівне, 2022. С. 133-136.
8. Горенко М. В. Гендерні особливості формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри: д-ра ... філос.: 053. Умань, 2022. 266 с.
9. Горностай П. П.. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. Київ : «К.І.С»., 2004, 234 с., с. 132–155.
10. Даценко О.А. Психологічний аналіз концепту «успішність». *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Психологія. Том 33

(72) № 5 2022 с. 9- 13.

11. Жорова В.М., Литовченко Н.Ф. Дослідження та поняття «гендеру». *Вісник студентського наукового товариства*. 2018. Вип.18. С. 171- 174.

12. Ільїна Ю.М. Психологічна модель успішності в кризові періоди суспільства. *Актуальні проблеми психології*. Т. 8. Психологічна теорія і технологія навчання. 2010. Вип. 7. С. 121 – 128.

13. Ільїна Ю.М. Психологія успіху: онтологія проблематики. [Ел. Р.]. Режим доступу : <http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2008/6.htm>

14. Калагін Ю.А., Самі К. Гендерні стереотипи сучасного українського студентства. *Розвиток сучасного українського суспільства: соціологічний та політологічний виміри*, грудень, 2020 с. 134-142.

15. Карнаух Л.П. Проблема гендерної соціалізації особистості в зарубіжних та вітчизняних психолого-педагогічних дослідженнях. *Науковий вісник МНУ імені В.О.Сухомлинського*. 2014. Випуск 1.45 (106). С. 54-59.

16. Кікінежді О. М., Чіп Р. Гендерна ідентичність як суб`єктно-психологічна реальність. *Методологічні, теоретичні та практичні проблеми психологічної науки : збірник статей учасників Третьої Міжнародної наукової інтернетконференції (16 березня 2021 р., м. Дрогобич)*. Дрогобич : Швидкодрук, 2021. С. 131-136.

17. Коханова О.П., Бурячок Є.Р. Гендерні стереотипи: сутність, види та вплив на самореалізацію жінок різного віку. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*, 2023. № 39 (1). С. 87-93.

18. Куравська Н. Гендерні стереотипи як джерело гендерної дискримінації та сексизму. *Збірник наукових праць: психологія*, 2018. № 22. С. 55-62.

19. Матеюк О.А. Успішність особистості: сутність та зміст феномена. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. Вип. 4. [Ел. ресурс]. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_4_31

20. Міхеєва Л., Кулешова О. Гендерні особливості прояву тривожності в студентів-першокурсників в умовах війни. *Psychology Travelogs*, 2023. № 3. С. 28–39.

21. Міщенко О. О. Психологічні особливості уявлень особистості про економічно успішну людину. *Актуальні проблеми психології*. Ін-т психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Ніжин, 2013. Т. 11. Вип. 8. Ч. 2. С. 85–95.

22. Москаленко В.В., Максьом К.В. Підліткова група як соціально- психологічний простір формування гендерної ідентичності особистості. *Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія*, 2019. № 1 (13). С. 52-64.

23. Нікітіна І.В. Гендерні особливості адаптації особистості здобувача вищої школи. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2018. С. 149-157.

24. Патріарх В.О. Інтерпретація терміна гендер у сучасному науковому дискурсі. *Полігранна філологія без кордонів*, 2022. С. 262-268.

25. Полицяк Н.І. Вплив гендерних стереотипів на соціалізацію обдарованих дівчаток. *Обдаровані діти – скарб нації: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції* (м. Київ, 18–22 серпня 2021 року). Київ, 2021. С. 402-406.

26. Поліванова О.С. Взаємозв'язок уявлення про успіх та соціально-психологічних характеристик особистості у сучасній молоді. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Психологія». 2014. № 1099. Вип. 54. С. 19–22.

27. Прядко Б.В. Гендерні особливості уявлень студентів

закладів вищої освіти про кар'єрний успіх. *Наукові записки*. Серія: Психологія. Випуск 2(4) С. 122-127.

28. Ткалич М. Г. Психологія гендерної взаємодії персоналу організації: дис. д-ра психол. наук: 19.00.10. Київ, 2016. 500 с.

29. Томаржевська І.В. Специфіка використання поняття «гендер» у психології. *Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, Україна, 5–6 квітня 2019 року). К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. С.118-119.

30. Химович О. Стереотип: теоретико-методологічні підходи до інтерпретації. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2013. Вип. 59–60, С. 66–76.

31. Чіп Р.С. Рефлексивність як чинник становлення гендерної ідентичності старших підлітків. *Методологічні, теоретичні та практичні проблеми психологічної науки: Збірник статей учасників Другої Міжнародної наукової інтернет-конференції* (25 лютого 2020 р., м. Дрогобич). Дрогобич: «Швидкодрук», 2020. С. 213-217.

32. Шевченко З.В. (Уклад.). Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. 2016. 322 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Методика «Маскулінність – фемінінність» Сандри Бем

Методика була запропонована Сандрою Бем (1974) для діагностики психологічної статі й визначає ступінь андрогінності, маскулінності й фемінінності особистості.

Опитувальник містить 60 тверджень (якостей), на кожне з яких необхідно відповісти “так” або “ні”, оцінюючи тим самим наявність або відсутність у себе названих якостей.

Текст опитувальника:

1. Впевнений у собі.	7. Незалежний.
2. Поступливий.	8. Сором'язливий.
3. Здатний допомогти.	9. Совісний.
4. Схильний захищати свої погляди.	10. Атлетичний.
5. Життєрадісний.	11. Ніжний.
6. Похмурий.	12. Театральний.

13. Наполегливий.
14. Ласий на лестоці.
15. Щасливий.
16. Сильна особистість.
17. Відданий.
18. Непередбачуваний.
19. Сильний.
20. Жіночний.
21. Надійний.
22. Аналітичний.
23. Співчутливий.
24. Ревнивий.
25. Здатний до лідерства.
26. Що опікується про людей.
27. Прямий, правдивий.
28. Схильний до ризику.
29. Сенситивний.
30. Потайливий.
31. Швидкий у прийнятті рішень.
32. Жалісливий.
33. Щирий.
34. Самодостатній.
35. Здатний утішити.
36. Гоноровий.
37. Владний.
38. Володіє тихим голосом.
39. Привабливий.
40. Мужній.
41. Теплий, сердечний.
42. Важливий.
43. Відстоює власну позицію.
44. М'який.
45. Вміє дружити.
46. Агресивний.
47. Довірливий.
48. Неефективний.
49. Схильний вести за собою.
50. Інфантильний.
51. Адаптивний.
52. Індивідуаліст.
53. Не люблячий лайки.
54. Несистематичний.
55. Конкурентноспроможний.
56. Люблячий дітей.
57. Тактовний.
58. Амбіційний, честолюбний.
59. Спокійний.
60. Традиційний, підвладний умовностям.

ДОДАТОК Б

Методика «Опитувальник гендерних установок» (англ. «Gender Bias Quiz»).

Опитувальник було розроблено в межах проекту канадської міжурядової організації «Commonwealth of Learning».

Опитувальник «Gender Bias Quiz» розроблено як інструмент для виявлення гендерних упереджень, щоб підвищити обізнаність про них. Розробники методики заохочують педагогів, психологів, представників бізнесу тощо використовувати цей тест для вивчення гендерних упереджень та ініціювання дискусій.

Анкета складається з 20 запитань, які містять твердження про певні гендерні установки. На кожне запитання учасник/ця можуть обрати один варіант відповіді, який оцінюють відповідною кількістю балів: повністю не погоджуюся (1 бал), частково не погоджуюся (2 бали), частково погоджуюся (3 бали), повністю погоджуюся (4 бали). Рівень гендерних установок особистості визначають через обрахування суми балів, наданих на кожне з питань опитувальника.

Залежно від кількості набраних балів, відповіді досліджуваних належать до одного із чотирьох рівнів вираженості гендерних установок (упереджень): дуже високий, високий, середній та низький. Зазначені рівні мають таку характеристику.

Дуже високий (66–80 балів). Ваші відповіді відображають установки і переконання, сформовані традиційними нормами. Вас влаштовує те, як зараз жінки та чоловіки виконують свої очікувані ролі, навіть незважаючи на те, що дискримінаційна та несправедлива політика та практика можуть негативно впливати на жінок і дівчат. Можливо, ви ще не готові до ідеї зміни гендерних ролей.

Високий рівень (51–65 балів). Ви відчуваєте змішані почуття з приводу тих змін, які гендерна рівність принесе у ваше життя та у світ. Ви не впевнені у впливі гендерної рівності на традиційні ролі, зокрема на статус і становище чоловіків у суспільстві.

Середній (36–50 балів). Ви добре обізнані про гендерні питання та визнаєте, що жінки та дівчата повинні мати рівний доступ до всіх ресурсів і переваг, доступних для чоловіків і хлопців. Хоча ви підтримуєте гендерну рівність, можуть бути певні аспекти традиційних гендерних ролей, які ви вважаєте за краще не змінювати.

Низький рівень (20–35 балів). Ви боретеся за гендерну рівність і права жінок. Ви вважаєте, що дискримінація за ознакою статі несправедлива та стримує жінок і дівчат. Ви розумієте, що коли жінки та дівчата отримують повноваження та владу, виграють усі.

Опитування відбувається письмово: відповіді вписують у бланк методики. Також можливе проведення у формі інтернет-опитування (наприклад, через гугл-форми тощо). Опитування починається з надання досліджуваним інструкції

«Опитувальник гендерних установок» (адапт. Костіної Т. О.)

Інструкція:				
Прочитайте надані 20 тверджень про гендерні ролі та обов'язки. Будь ласка, поставте X в поле, яке найбільш точно відображає вашу думку (а не те, що, на вашу думку, думає суспільство), зазначивши тільки один варіант відповіді на кожне запитання. Пам'ятайте, що немає правильних або неправильних відповідей. Це лише	Повністю не погоджуюся (1)	Частково не погоджуюся (2)	Частково погоджуюся (3)	Повністю погоджуюся (4)

те, як вважаєте саме ви.					
1.	Народження хлопчика важливіше, ніж народження дівчини.				
2.	Стать і гендер – це одне й те саме.				
3.	Зовнішній вигляд дівчини має більше значення, ніж хлопчика				
4.	Дбати про дітей – це жіноча відповідальність.				
5.	Хлопчики часто кращі в математиці та науці, ніж дівчата.				
6.	Мабуть, більш виправданим із погляду грошових інвестицій є відправлення хлопців на навчання, ніж дівчаток.				
7.	Чоловіки та хлопці досягають вищого рівня грамотності, ніж жінки і дівчата.				
8.	Дівчата менш здатні, ніж хлопці, витримувати фізичні навантаження в контактних видах спорту, як от, футбол, регбі чи бойові мистецтва.				
9.	Чоловіки – більш компетентні власники майна та землі, ніж жінки.				
10.	Чоловіки, як правило, більш надійні, ніж жінки в поверненні грошей, які було позичено.				
11.	Якщо жінки беруть декретну відпустку, вони не повинні скаржитися, якщо їхня кар'єра зупиниться.				

12.	На сьогодні жінки та чоловіки з подібною кваліфікацією мають однакову (рівну) оплату праці.				
13.	Оскільки права жінок зросли, у чоловіків, здається, знижується кількість прав і становище в суспільстві.				
14.	Жінки не можуть працювати й піклуватися про свої сім'ї одночасно.				
15.	Чоловіки, як правило, більш відповідальні, ніж жінки.				
16.	Жінка не повинна ставити свою кар'єру на перше місце: спочатку має думати про чоловіка.				
17.	Жінки не можуть досягти успіху в професіях, де переважають чоловіки, наприклад, інжиніринг.				
18.	Ухвалюючи рішення, чоловіки схильні бути більш раціональними, ніж жінки.				
19.	Жінки занадто емоційні, щоб бути ефективними лідерами.				
20.	Якщо жінки та чоловіки разом керують виконавчими радами, то це викликає проблеми.				

ДОДАТОК В

Багатофакторний особистісний опитувальник FPI (модифікована форма В.

Опитувальник містить 12 шкал. Загальна кількість питань - 114. Один (перший) питання ні в одну з шкал не входить, так як має перевірочний характер. Шкали I-IX є основними, або базовими, а шкали X-XII - похідними, інтегруючими. Похідні шкали складені з питань основних шкал і позначаються іноді не цифрами, а буквами: *E*, *N* і *M* відповідно.

Шкала XII (*M*) (маскулінність - фемінність). Високі оцінки по цій шкалі свідчать про протікання психічної діяльності переважно за чоловічим типом, низькі - за жіночим. Фактор «мужність – жіночність» характеризує активність, рівень асертивності, зарозумілість, винахідливість. Він пов'язаний з сімома шкалами, головним чином зі шкалою I (невротичність) і шкалою VIII (щирість).

Обробка результатів

Перша процедура передбачає отримання первинних, або сирих, оцінок. Для її здійснення необхідно підготувати матричні форми ключів кожної шкали на основі загального ключа опитувальника. Для цього в бланках чистих відповідних листів, ідентичних тим, якими користувалися випробовувані, вирізаються "вікна" в клітинах, відповідних номеру питання і варіанту відповіді. Отримані таким чином шаблони по черзі відповідно до порядковим номером шкали накладаються на заповнений випробуванням у відповідь лист. Далі підраховується кількість відміток (хрестиків), які співпали з "вікнами" шаблону. Отримані значення заносяться в стовпець первинних оцінок протоколу дослідження.

Друга процедура пов'язана з перекладом первинних оцінок в стандартні оцінки дев'ятибальною шкали за допомогою табл. Отримані стандартні оцінки позначаються у відповідному стовпці протоколу нанесенням умовного

знака (гурток, хрестик та ін.) В точці, що відповідає величині стандартної оцінки по кожній шкалі. Поєднавши прямими лініями позначені точки, отримаємо графічне зображення профілю особистості.

Ключ до шкали

шкала		кількість питань	Відповіді (за номерами питань)	
номер	Назва		Так	немає
XII	Маскулінність фемінність		18, 29, 33, 50, 52, 58, 59, 65, 91, 104	16, 20, 31, 47, 84

Питання 12 шкали.

16. Я майже щодня думаю про те, наскільки краще було б життя, якби мене не переслідували невдачі.

18. Я можу вдатися до фізичної сили, якщо потрібно відстояти свої інтереси.

20. Я легко ніяковію.

29. Я люблю такі завдання, коли можна діяти без довгих роздумів.

31. Часто у мене немає апетиту.

33. Зазвичай я рішучий і дію швидко.

47. Коли я чого - то боюся, у мене пересихає в роті, тремтять руки і ноги.

50. Мені подобається, як то кажуть, ткнути носом інших у їх помилки.

52. Я беру активну участь в організації громадських заходів.

58. Якщо я сильно розлючуся на кого - то, то можу його і вдарити.

59. Мене мало хвилює, що хтось - то погано до мене ставиться.

65. Я віддаю перевагу змусити будь-якої людини зробити те, що мені потрібно, ніж просити його про це.

84. У мене досить часто змінюється настрій.

91. Я впевнений у своєму майбутньому.

104. Часто у мене такий настрій, що я готовий вибухнути з будь-якого приводу.

Методика «Адаптований тест Керол Двек на визначення домінуючої установки особистості на успіх».

на бланку надані затвердження , які необхідно оцінити по шкалою відповідно :

- 1 - не згоден
- 2 - швидше не згоден
- 3 - швидше згоден
- 4 - згоден

Будь ласка, відзначте, наскільки ці затвердження збігаються з вашими поглядами. Постарайтеся відповідати в відповідно з тим, що справді відображає ваше ставлення , а не те, що вам хотілося б бачити . Будьте щирі і точні , настільки , наскільки це можливо .

Розглядайте кожне затвердження окремо, не пов'язуючи з іншими твердженнями .

Тут ні правильних або неправильних відповідей. Відповідайте в відповідно з тим, що відчуваєте ви , незалежно від того, як відповіли б, на вашу думку, більшість людей.

Адаптований тест Керол Двек

Питання	Не згоден	Швидше не згоден	Швидше згоден	Згоден	Бал	Ключ
1. Ви можете діяти по-						Д

різному, але ваш талант і навички не можуть бути змінені.						
2. Я вірю, що, чим старанніше ти працюєш над чимось, тим більше ти в цьому досягнеш успіху						У
3. Я вважаю, що інтелект завжди можна підвищити .						У
4. По-справжньому розумним людям не потрібно сильно намагатися.						Д
5. Я не думаю , що люди можуть змінити те, ким вони є на самому справі .						Д
6. Я часто злюся, коли отримую критичні відгуки про мою роботу .						Д
7. Я часто ображаюся або заздрю , коли чую про успіхи інших людей.						Д
8. Я завжди розвиваюся в тій або іншій області; Мені подобається дізнаватися нове						У
9. Я вважаю, що майже кожен, хто гарний в будь-якому навичку, витратив						У

багато часу на його відпрацювання, незалежно від своїх природних здібностей .						
10. Ви можете дізнатися щось нове, але це не вплине на ваш інтелект.						Д
11. Я переконаний, що все люди без серйозних уроджених дефектів або травм мозку здатні до навчання .						У
12. Я ціную, коли близькі , тренери та начальники дають мені відгуки про моєї роботі , навіть якщо цій зворотній зв'язок негативний.						У
13. Для мене пробувати щось нове - це стрес.						Д
14. Погані результати в роботі мотивують мене на більше старанність.						У
15. Провал в завданні відбиває у мене інтерес до цієї сфері діяльності.						Д
16. Ваші розумові здібності - це ваша основна якість, і вам не						Д

дано що-небудь суттєво змінити						
17. Ваш партнер повинен підтримувати в Вас впевненість в власною бездоганності, а не допомагати Вам розвиватися і позбавлятися недоліків.						Д
18. Вам більше по душі складні, важко розв'язувані завдання .						У
19. Набуття нових знань або навичок, які Вам по душі, викликає у вас захоплення .						У
20. Розум означає відсутність помилок в роботі.						Д
21. У кожного людини є певна кількість потенціалу, вийти за межу якого неможливо.						У
22. Сам процес рішення завдання для Вас важливіше, чим її кінцевий результат .						У
23. Досягнення людини безпосередньо залежать						Д

від його талантів у певній сфері.						
24. Успіх - максимальна реалізація своїх умінь, навчання та самовдосконалення .						У
25. Після болючого розставання з людиною, де Вас відкинули - Вам хочеться, щоб він пережив ту ж біль, який завдав Вам.						Д

Інтерпретація балів :

0-18 - фіксована установка встановлення на даність

19-37 - встановлення установка на даність з деякими ідеями зростання

38-56 – установка на ріст з деякими ідеями даності

57-75 – фіксована установка на ріст

Автор виділяє два основних види установок, з огляду на відношення індивіда до успіху:

- установка на даність – передбачає незмінність якостей особистості, тобто наявність в неї соціальної установки вже надбаного. Такі люди переконані, що здібності дано від народження і вони мають фіксований з народження інтелект та таланти, які постійно необхідно підтверджувати. Зустрічаючись із невдачами або перешкодами, особистість з таким типом установки, повністю втрачає інтерес до предмета, сприймає поразку як особисту провину та уникає повторення подібних ситуацій. Установка на даність, визначає турботу людини тільки про те, як вона буде сприйнята в

соціумі та який статус буде мати. Поняття успіху розглядається в порівнянні себе з іншими, де «успішний» означає «кращий за інших», при чому саме поняття «кращий» не динамічне, і не може бути розвинуте працею та саморозвитком. Поняття невдачі трансформується з дії (я зазнав невдачі) на характерну якість (я невдаха).

- установка на ріст – передбачає, що якості, отримані людиною при народженні є лише відправною точкою на шляху у розвитку, тобто будь-яка характеристика особистості, включаючи інтелект, не є безумовною та здатна розвиватися та деградувати відповідно, при чому талант не відіграє основної ролі у розумінні поняття успіху. Складні завдання та перешкоди, що штовхають людину до саморозвитку сприймаються як виклик. Невдача, в свою чергу, сприймається як проблема з якою особистість зустрічається і над якою прагне працювати, опанувати як досвід, така, що викликає додатковий інтерес, або навіть захоплення предметом.

Таким чином, особистість з соціальною установкою на даність прагне бути певною, що вона досягне успіху, адже розумні та талановиті люди завжди успішні. З іншого боку, для особистості з установкою на ріст успіх - це розширення своїх можливостей. Досягти успіху означає розвинути свої якості.

Обробка результатів включає в себе такий принцип: за кожний збіг відповіді з ключем нараховується три бали за відповідь «не згоден», якщо твердження спрямоване на виявлення установки на даність, два бали за відповідь «скоріше не згоден», один бал за відповідь «скоріше згоден» і нуль балів за відповідь «згоден». Якщо ж твердження спрямоване на виявлення установки на ріст, нарахування балів пропорційно протилежне відповідно. Ці твердження об'єднуються в дві шкали загального порядку: «домінування установки на даність» та «домінування установки на ріст». Згідно з якими результати диференціюються відповідно наявності: «фіксована установка на

даність», «установка на даність з деякими ідеями росту», «установка на ріст з деякими ідеями даності» або ж «фіксована установка на ріст».

Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса

Особистісний опитувальник призначений для діагностики мотиваційної спрямованості особистості на досягнення успіху.

Стимульний матеріал містить 41 твердження, на які досліджуваному необхідно дати один із двох варіантів відповідей: “так” або “ні”. Тест належить до моношкальних методик. Ступінь вираженості мотивації до успіху оцінюється кількістю балів, що збігаються з ключем.

Інструкція. Вам пропонується 41 твердження, на кожне з яких слід відповісти “так” або “ні”.

Текст опитувальника

1. Коли є вибір між двома варіантами, його краще зробити швидше, ніж відкласти на певний час.
2. Я легко дратуюся, коли помічаю, що не можу стовідсотково виконати завдання.
3. Коли я працюю, це має такий вигляд, начебто я все ставлю на карту.
4. Коли виникає проблемна ситуація, я найчастіше приймаю рішення одним із останніх.
5. Коли в мене два дні поспіль немає справи, я втрачаю спокій.
6. У деякі дні мої успіхи нижче середніх.

7. Стосовно себе я суворіший, аніж стосовно інших.
8. Я доброзичливіший за інших.
9. Коли я відмовляюся від складного завдання, я потім суворо засуджую себе, бо знаю, що в ньому я домогся б успіху.
10. У процесі роботи я потребую невеликих пауз для відпочинку.
11. Старанність – це не головна моя риса.
12. Мої досягнення у праці не завжди однакові.
13. Мене більше приваблює інша робота, ніж та, котрою я зайнятий.
14. Осудження стимулює мене сильніше, ніж похвала.
15. Я знаю, що мої колеги вважають мене тямущою людиною.
16. Перешкоди роблять мої рішення твердішими.
17. У мене легко викликати честолюбство.
18. Коли я працюю без натхнення, це звичайно помітно.
19. Виконуючи роботу, я не розраховую на допомогу інших.
20. Іноді я відкладаю те, що повинен був зробити невідкладно.
21. Потрібно покладатися тільки на самого себе.
22. У житті мало речей, важливіших за гроші.
23. Завжди, коли я мушу виконати важливе завдання, я ні про що інше не думаю.
24. Я менш честолюбний, аніж більшість інших людей.
25. Наприкінці відпустки я звичайно радий, що незабаром вийду на роботу.
26. Коли я настроєний на роботу, роблю її краще і кваліфікованіше за інших.
27. Мені простіше й легше спілкуватися з людьми, які можуть наполегливо працювати.
28. Коли в мене немає справ, я відчуваю себе ніяково.
29. Мені доводиться виконувати відповідальну роботу частіше за інших.
30. Коли мені доводиться приймати рішення, я намагаюся робити

це якнайкраще.

- 31. Мої друзі іноді вважають мене ледачим.
- 32. Мої успіхи якоюсь мірою залежать від моїх колег.
- 33. Безглуздо протидіяти волі керівника.
- 34. Іноді не знаєш, яку роботу доведеться виконувати.
- 35. Коли щось не ладиться, я нетерплячий.
- 36. Звичайно я звертаю мало уваги на свої досягнення.
- 37. Коли я працюю разом з іншими, моя робота дає більші результати, ніж робота інших.
- 38. Багато з того, за що берусь, я не доводжу до кінця.
- 39. Я заздрю людям, які не завантажені роботою.
- 40. Я не заздрю тим, хто прагне влади і високого статусу.
- 41. Коли я впевнений, що на правильному шляху, для доведення своєї правоти я йду аж на крайні заходи.

Обробка та інтерпретація результатів

Щоб отримати результати за цією методикою, слід оцінити відповіді згідно з ключем (табл. 2.15). Відповіді на твердження 1, 11, 12, 19, 23, 33, 34, 35, 40 не враховуються.

Таблиця. Ключ до методики діагностики особистості на мотивацію до успіху

Номери тверджень із відповіддю “так” (+)	Оцінка	Номери тверджень із відповіддю “ні” (–)	Оцінка
2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37, 41	1	6, 13, 18, 20, 24, 31, 36, 38, 39	1

Отримані оцінки слід підсумувати. Кількісні результати за цією методикою означають таке.

1 – 10 балів: мотивація до успіху низька, обстежуваний не прагне досягти перемоги, не схильний докладати власних сил у працю, апатичний, пасивно ставиться до життя.

11 – 16 балів: середня мотивація до успіху. За такої мотивації людина не боїться ризикувати, вона не scuта у своїх діях, бо можлива невдача не надто хвилює її.

17 – 20 балів: висока мотивація до успіху. Такі люди здатні йти на середнього рівня ризик для досягнення бажаного, схильні орієнтуватися на власні сили, гнучко й наполегливо досягати поставленої мети.

Вище 21 бала: мотивація до успіху надто висока. Це може спричиняти надмірну критичність до власних можливостей. При цьому досліджуваний може зазнавати надмірного хвилювання і страху зазнати невдачі. Підсвідома зневіра у власних силах викликає в людини меншу готовність до ризику, особистісну scuтість. У результаті за надмірної мотивації до успіху людина може втрачати віру в те, що досягне бажаного.